

Grup de catequesi de la parròquia de la Mare de Déu del Pilar de Lleida.

EDITORIAL I EN PRIMER PLA (P. 3 i 8-12)

La catequesi es reinventa

Incertesa, reptes i mirada esperançada en el nou curs que comença

Recordem
Hilari
Ragner,
monjo,
biblista i
historiador

Òscar Bardají

P 16-19

Ruth travel

Club més Amics

Associació Amics de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel

INFORMACIÓ I RESERVES:

Tel. 93 4673244

info@ruthtravel.es / www.ruthtravel.es

DEL 5 AL 10 D'OCTUBRE

PELEGRINATGE MARIA AL SANTUARI DE GUADALUPE (Extremadura)

DEL 23 AL 29 D'OCTUBRE

RODES: Monestirs i arqueologia

DEL 11 AL 14 DE DESEMBRE

PESSEBRES DE PRAGA

DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE

RUTA DELS PESSEBRES DEL TRENTINO

DEL 8 AL 15 DE FEBRER DEL 2021

PEREGRINACIÓ A TERRA SANTA

NOTA: Tot el contingut dels nostres viatges ha estat adaptat i actualitzat, seguint els protocols establerts contra el COVID-19, per tal d'oferir als nostres viatgers la màxima seguretat.

Ara, més que mai, cal viatjar amb bona companyia i amb els millors professionals. Club + Amics i Ruth Travel continuem al teu costat.

Adrien Coquet

L'enginy dels catequistes

Un dels àmbits pastorals que han quedat trastocats amb motiu de la crisi sanitària i del consegüent confinament de la primavera passada, ha estat el de la catequesi, tan important en la transmissió, la vivència i la celebració de la fe. Les catequesis presencials s'han hagut de suspendre i canviar de modalitat, ha calgut anul·lar festes tan populars i participades com les primeres comunions i les confirmacions amb tot el que això ha suposat de trasbals de plans familiars i parroquials. Aquesta sacsejada, no obstant, ha estat un motiu per posar a prova l'enginy dels pares i dels catequistes. Hi ha hagut molt més temps perquè pares i fills s'hagin pogut plantejar les grans qüestions de la vida i n'hagin pogut dialogar, que els catequistes hagin pogut revisar la seva missió, ni que hagi estat a distància, que s'hagin incorporat les noves tecnologies a les catequesis infantils, juvenils i d'adults i que a molts indrets s'hagi assajat un relleu generacional. En recollim iniciatives concretes al Primer Pla d'aquest número.

Tot això ha coincidit en el temps amb la presentació del nou Directori per a la Catequesi, el tercer després del Vaticà II que, per a molts i pel motiu que hem assenyalat, ha passat desapercbut. També en aquest número, mossèn Joan Àguila, delegat de Catequesi i Catecumenat de l'arquebisbat de Tarragona, en subratlla alguns accents, com

la transició d'una catequesi basada en la transmissió d'uns continguts de fe (catecisme) a una catequesi orientada a l'encontre amb el Senyor Ressuscitat. Al final del document se'ns recorda que la santedat (és a dir, la plenitud de l'amor) «és la paraula decisiva que es pot pronunciar en presentar un nou Directori per a la Catequesi. Ella es fa abanderada d'un programa de vida que també els catequistes estan cridats a perseguir amb fidelitat i constància». El Directori qualifica la dedicació silenciosa, fatigosa i, de vegades ingrata, del ser catequista com una aventura. Una aventura que s'ha tornat més àrdua en aquests temps difícils i de la qual ha pogut participar més tota la comunitat cristiana.

Ara, el Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i Balears (SIC) recomana començar el curs després de la festivitat del Pilar, aquesta setmana que entrem, i aconsella prioritzar la catequesi presencial i comunitària per al procés d'iniciació de nens, adolescents i joves, salvaguardant sempre les mesures de prevenció i d'higiene. Afortunadament, es troba amb un àmbit pastoral més preparat i conscienciat per afrontar el nou curs.

Contingut

03
Editorial

05
La setmana

06
Opinió

08
En primer pla

13
Vida eclesial

22
Opinió

24
Entrevista

28
Carta dominical

30
Bíblia

32
Litúrgia

34
Espai lectors

36
Cultura

46
Agenda

47
Des del carrer

Carta pastoral sobre la Sagrada Escriptura

PÀGINA 14-15

20-21
Nou directori per a la catequesi

Restaurada la cúpula de Sant Andreu de Palomar

PÀGINA 36-37

Entrevista a Miquel Albert Soler

PÀGINA 24-27

40
Isabel
Correig, «in
memoriam»

La setmana en tuits

ALBERTO ARES@ALBERTOARES

Jesuïta

Quino, el dibuixant argentí creador de la inconformista Mafalda, ha mort als 88 anys. Recordem un dels més grans del dibuix i de l'humor. Quino va saber copsar magistralment el cor de la realitat social i plasmar-lo en les seves vinyetes i personatges

MONTSE ESQUERDA @MONTSE_ESQUERDA

Directora de l'Institut Borja de Bioètica

El Covid-19 ha posat en evidència la necessitat d'aprofundir en la presa de decisions ètiques al final de la vida. Des de l'Institut Borja de Bioètica hem preparat un curs nou: «Aspectes ètics en l'atenció al final de la vida»

JOAN LLUÍS BOZZO

@ESPREMULLA

Dramaturg

A la missa en record de la tieta Montserrat, el sacerdot Ramon Nogués ha dit una frase d'aquelles per gravar en pedra: «Per caminar ens hem de posar drets perquè asseguts no es va enlloc»

JOSEP RULL I ANDREU

@JOSEPRULL

Conseller del Govern Puigdemont

Avui a Lledoners hem celebrat la nostra patrona, la Mercè, la patrona dels presos. Al mòdul 2 hem fet un sentit homenatge a una persona extraordinària que va canviar la vida de molts aquí, d'un home bo, el pare Manel

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA

Coordinador d'informatius

Comiats especials

La nostra programació ha acompanyat, de manera àgil i destacada, la recent mort de quatre personatges de referència en la vida de l'Església. El 8 d'agost, poc després d'anunciar-se oficialment que Pere Casaldàliga havia mort, vam emetre un programa especial amb un complet recull de reaccions, frases i aspectes de la vida de qui va ser bisbe de Sao Félix do Araguaia. El 9 de setembre, ens va sorprendre la pèrdua de Manuel Pousa, el pare Manel, i vam oferir nombroses valoracions sobre la seva dedicació als pobres, especialment l'endemà.

El 16 de setembre, ens deixava Núria Gispert, que va ser directora de Càritas Barcelona i regidora de l'Ajuntament. Els qui van passar pels nostres micròfons van destacar la seva generositat senzilla. Finalment vam parlar d'Hilari Raguer, sobretot els dies 1 (en notícies i en el programa *El Mirador de l'actualitat*) i 2 d'octubre (dins l'espai *A primera hora*). Els quatre personatges han estat motiu, a més, d'edicions de l'espai *El protagonista*, que s'emet els dimarts a les 20 hores. El del monjo i historiador està programat per al 13 d'octubre.

L'efemèride de la setmana

17 d'octubre del 1979:

la mare Teresa de Calcuta rep el premi Nobel de la Pau.

Zoom

EDUARD BRUFAU

Agustí Codinach

La inhabilitació del president de la Generalitat, Quim Torra, obre un nou episodi en la crisi política entre el govern català i l'Estat, i inicia el compte enrere per a unes eleccions anticipades al Parlament de Catalunya. L'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC), de la qual forma part aquest setmanari, ha publicat una nota en què manifesta el «rebuig a la inhabilitació» i demana a «totes les forces polítiques catalanes i espanyoles (...) que torni el conflicte a l'àmbit de la política».

DES DEL MONESTIR

L'única cosa necessària

La insòlita experiència del confinament, i les conseqüències de la crisi sanitària que ara ens cauen al damunt, no solament ens han canviat la vida, sinó que ens fan interrogar sobre el valor que té.

Hem vist com s'aturaven moltes coses que semblava impossible que ho fessin —o que tanquessin— i esvanir-se aquell ritme frenètic que dominava el món. Hem après a distingir entre el que és bàsic-necessari i el que és superflu. I ens veiem portats a plantejar-nos què fem, per què ho fem, i si val la pena. I a valorar

Hem après a distingir entre el que és bàsic-necessari i el que és superflu

JOAN MARIA VERNET
Salesià a Jerusalem

La firma del tractat diplomàtic entre Israel i els Emirats Àrabs i Bahrain, el 15 de setembre, a Washington, presentava una orquestració i un dramatisme que solament es poden comprendre per la situació desesperada de Trump i Netanyahu. Tots dos necessiten urgentment una sortida airosa enmig d'una oposició extremament crítica i dura que els va aïllant progressivament de la societat civil i que les properes eleccions posen a prova de foc. En el fons, és un acord diplomàtic i econòmic, no és cap tractat de pau. Tanmateix, sigui benvingut aquest tractat que ens fa veure com hauria de ser la realitat habitual del Pròxim Orient.

En temps normals, bastaria considerar-lo un avenç en la millora de les relacions entre els estats de la regió. Però la normalitat sembla la gran absent en tot aquest espinós problema de la pau entre Israel i

què és el que s'aguanta, o si potser tot plegat no té fonament ni sentit. Perquè la vida és efímera, s'acaba. I això ens mata. Ja que l'única cosa inevitable és la mort, però l'única cosa necessària, si la poguéssim comprar a perpetuitat, és la vida.

Doncs bé, la vida —també ho hem après— no és el passat que se n'ha anat ni el futur que no sabem, sinó el moment present. I el moment present no està a les nostres mans, no el sostenim nosaltres, sinó que ens és donat. Felicitat qui ho descobreix.

«Marta, Marta, estàs preocupada i neguitosa per moltes coses, quan només n'hi ha una de necessària» (Lc 10,41-42): escoltar la paraula del Senyor. Estem acostumats a dir i a pensar que la «vida real» és la de les nostres ocupacions i rutines habitu-

JAUME GABARRÓ
Monjo de Solius

als, la del garbuix i soroll de la societat que ens envolta; superficialitat, vanitat. Però la vida veritablement real és la que es basa en la presència de Déu, que mai no abandona i està amb nosaltres fins en temps adversos. Aquesta consciència de la presència de Déu, fa que ell formi part de la nostra vida i redimeix realment cada instant.

«Ja t'han dit, home, on es troba el bé, què espera de tu el Senyor: espera que siguis just en l'obrar, que estimis la bondat i siguis humil amb el teu Déu» (Mi 6,8). La humilitat és tenir Déu present (sant Benet, J. Chittister). I llavors entronquem amb la vida eterna. «L'esperança de l'impíu és com la palla que el vent s'enduu (...). Però els justos viuen per sempre» (Sv 5,14-15).

MIRADA AL MÓN

Tractat diplomàtic entre Israel i Emirats Àrabs i Bahrain

Palestina. En el tractat no es fa cap menció de la pau, no hi ha cap iniciativa que promogui una pau estable i justa segons les lleis internacionals. Fins i tot oblida la Iniciativa Àrab de Pau de 2002.

Per a molts, el problema palestí fa nosa, s'ha d'arraconar, oblidar, com si no existís. L'administració americana ha tret tota l'ajuda que donava abans als palestins. Les colònies jueves continuen i la construcció israeliana per tota la West Bank (antiga Judea i Samaria) és imparable.

Perpetuarà l'«apartheid» que Israel ha creat i continua implantant dràsticament als territoris ocupats

Ja veurem què se'n traurà, a la llarga, d'aquest tractat: certament reportarà molts beneficis econòmics i diplomàtics, però perpetuarà l'apartheid que Israel ha creat i continua implantant dràsticament als territoris ocupats. Netanyahu volia passar a la història com el polític de l'Annexió de la Vall del Jordà i de gran part de la West Bank. Però aquest tractat ha posat com a condició oblidar-se de qualsevol annexió. El seu llegat polític s'ha vist rebutjat i els partits de dretes se li han girat en contra. El temps dirà. El que es pot percebre des d'aquí és, ultra la decepció dels palestins per aquest tractat, la seva voluntat de resistir, de lluitar, d'esperar contra tota esperança. Un article publicat en un diari de Jerusalem aquests dies deia: «A diferència dels Emirats Àrabs i Bahrain, nosaltres, palestins, no ens rendim ni a Israel ni a Trump.»

UN NOU LLINDAR

Em veig amb cor per a tot!

Jesús ens vol valents i ens crida al seu seguiment, encaixant també les contrarietats

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

Una frase així només la pot pronunciar aquella persona que fa front a les dificultats amb coratge, serenor, equilibri i ha assumit amb lucidesa la situació que viu i el moment en què es troba. Mentre d'una part se'n exigeix autenticitat, coherència i una identitat ben definida, de l'altra, també apareix el pes de l'accídia i la temptació de la indiferència. Encara més en aquest temps estrany que no sabem prou bé què ens depara cada dia, sense un espai per pensar i com a obligats a actuar, subjectes sovint a la imprevisió.

Per això, és just que ens demanem com gestionar la incertesa quan apareix condicionada per la por? Hi ha qui està avesat a viure enmig de privacions i a pocs metres hi ha qui viu en l'abundància, creant així espais amplis de desigualtat. El coronavirus llença una alerta constant i ho fa posant-nos a tots en la corda fluixa de passar per situacions que reclamen la responsabilitat personal i ens urgeixen a aquella solidaritat que sols és possible si esdevé esforç col·lectiu.

Quan al llarg del temps ens hem acostumat a tot, qui sap si l'ús que n'hem fet d'ell ens ha fet millors, avui és totalment necessari donar-li el màxim d'atenció i importància. Hem de ser capaços de dir: «Em veig amb

cor per a tot!» És l'actitud que s'espera d'un cristià, és el que llegim a l'Evangeli quan Jesús ens vol valents i ens crida al seu seguiment, encaixant també les contrarietats. En aquest moment, evitem les excuses, el que ell espera és autenticitat, coherència, perseverança i fermesa de decisió. Per això, serà bo que comptem amb la força de l'Evangeli, que és el qui obre el cor envers tothom, mira amb predilecció els pobres i valora la seva senzillesa, única actitud que fa possible que l'amor de Déu hi faci estada.

S'està parlant de «normalitat», però de quina normalitat es tracta quan de fet la crisi sanitària i econòmica posa en una situació extrema moltes persones que ja no aguanten els seus embats? Hi pot haver una normalitat «malalta» que obliga a no veure's amb cor per a tot, pel fet de sentir-se fora d'una vida digna i d'un treball decent. Quins arguments pot oferir una promesa d'esperança que enforteixi a qui li costa aixecar el cap? Què fer per tornar a dir «em veig amb cor per a tot!»? Sant Pau completa la frase i diu: «Em veig amb cor per a tot, gràcies a Aquell que em dona força» (Fl 4,13). La confiança posada en Déu, el seguiment de Jesús, deixar que el seu Esperit ens ompli dels seus dons, en són la resposta i la font del compromís.

Catequesi kerigmàtica i engrescadora

**La pandèmia subratlla el paper de
la família en l'educació en la fe**

La catequesi virtual, una conseqüència de la pandèmia.

El Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i Balears (SIC) recomana començar aquest curs després de la festa del Pilar, donant prioritat «a la catequesi presencial i comunitària per al procés d'iniciació d'infants, adolescents i joves, salvaguardant sempre les mesures de prevenció i d'higiene». A més, recorda que la catequesi «no és una extraescolar per molt que de vegades socialment s'hi equipari».

El director del Secretariat de la Comissió Episcopal per a l'Evangelització, Catequesi i Catecumenat de la Conferència Episcopal Espanyola, Juan Luis Martín, explica a *Catalunya Cristiana* que en aquest curs es plantegen tres escenaris possibles: «De certa normalitat: amb una catequesi presencial, en grups reduïts i amb participació en l'eucaristia del diumenge; d'intermitència temporal: amb una catequesi semipresencial, en estreta relació per mitjans digitals de catequistes, catequizands o catecúmens, i famílies; i de confinament: amb una catequesi en línia i amb tots els mitjans possibles per establir relacions estretes entre parròquia i casa.»

Des de la parròquia de la Mare de Déu de la Medalla Miraculosa de Barcelona s'han preparat «per començar la catequesi de forma presencial (amb distància de seguretat, mascaretes, gel hidroalcohòlic, aula àmplia i grups bombolla), però com que sabem que serà possible tornar a la modalitat virtual, ho tenim previst», ens explica Quique Fernández. Ell és diaca permanent, coordinador de catequesi de la Miraculosa i membre de l'equip assessor del Secretariat de Catequesi de l'arquebisbat de Barcelona.

I la millor manera de tenir previst un retorn a la catequesi en línia és «amb elements virtuals en la catequesi presencial. Som una comunitat presencial i no podem substituir-la per la virtual, però la virtual pot complementar i ha vingut per quedar-se». Quan Fernández parla d'«elements virtuals» es refereix a «tenir grups de WhatsApp amb pares i enviar-los material, grups de WhatsApp de nens perquè el catequista pugui tenir-hi contacte, mantenir xarxes com Facebook o la web parroquial ben vives perquè si, en algun moment cal passar a la modalitat virtual, hi hagi unes eines que ja s'estiguin fent servir. Podríem

SIC
«La catequesi no és una extraescolar per molt que de vegades socialment s'hi equipari»

dir que la pandèmia ens va agafar d'imprevist, mentre que ara estem avisats. Per tant, cal fer les coses bé i complir amb totes les normes sanitàries».

Des de Lleida, la delegada de Catequesi, Trini Catalán, reconeix que «de moment totes les sessions de la catequesi virtuals o telemàtiques no estan previstes, ja que creiem que el contacte, el fet de parlar i escoltar directament els catequitzands i les seves famílies, és molt important per al desenvolupament del creixement en la fe». Segons la delegada, «la catequesi és un camí de descoberta i de creixement en la fe de cadascun dels catequitzands. En cada moment, el procés catequètic s'hi adapta, per tant, ara també s'hi ha d'adaptar per arribar a totes les persones, sense oblidar quin és el missatge i la finalitat a aconseguir».

Quique Fernández reflexiona que la catequesi virtual «no pot fer-se igual que la presencial. Encara ha de ser més kerigmàtica i participativa». En aquest sentit, la pandèmia ha posat en evidència que alguns models catequètics han quedat obsolets. Així, Juan Luis Martín comenta que «allò que durant generacions va donar fruits saludables en catequesi al voltant d'allò que hem de creure (Credo), hem de complir (manaments) i els mitjans a emprar per salvar-nos (sagraments), complementat per l'ús progressiu de la Bíblia, l'ajuda de les ciències humanes, l'acompanyament de les celebracions religioses tant sacramentals com de religiositat popular, etc., ha quedat superat».

Relleu generacional

«El confinament va suposar que tinguéssim menys catequistes i tots joves», recorda Quique Fernández. «Hem rejuenit l'equip de catequistes per poder mantenir tant la catequesi presencial com la virtual. Teníem catequistes molt grans i no les podíem posar en situació de risc; a més, tampoc no estan preparades per a una catequesi digital. Hem creat un grup de suport als catequistes, són animadors encarregats que la catequesi sigui més dinàmica i més virtual.»

Per a Juan Luis Martín, és urgent convocar i preparar nous catequistes, «ajudar-los que creixin i madurin en humanitat, es formin en la

QUIQUE FERNÁNDEZ
«Som una comunitat presencial i no podem substituir-la per la virtual, però la virtual pot complementar i ha vingut per quedar-se»

fe de l'Església i siguin acompanyants en el camí amb aquells que els siguin confiats». Així, el responsable de la catequesi de la Miraculosa apunta que «és el moment de cercar els joves de les parròquies: nois i noies que potser no tenen el perfil d'un catequista "clàssic" que estarà amb els infants, però que sí que estarà disposat a mantenir un grup de Facebook, el grup de WhatsApp, que s'encarregarà dels enviaments setmanals a les famílies... crec que per a aquests joves pot ser una cosa atractiva».

En aquest aspecte, és molt important la preparació. Trini Catalán apunta que «la formació i el reciclatge dels catequistes són una constant en el plànning de la Delegació de Catequesi de Lleida, així com del SIC».

En aquest temps de pandèmia, Juan Luis Martín ens diu que és un moment oportú, «també perquè pares, mares, avis i padrins acullin aquesta bonica tasca en l'Església i siguin els primers

La celebració dominical, un aspecte a cuidar especialment en la catequesi.

ments actuals. «Hem separat excessivament la catequesi del diumenge», constata Quique Fernández, «amb la qual cosa tenim moltíssims més infants a la catequesi que a la missa del diumenge. Això és un problema, perquè no estem cridats a acostar els infants a la catequesi, sinó a Jesús. La catequesi és el mitjà. La invitació a les famílies és: “Veniu perquè voleu trobar-vos amb Jesús!” El diumenge pot ser l’ocasió perquè les famílies treballin el material que enviem setmanalment i que gira al voltant de la litúrgia del diumenge».

Juan Luis Martín anima a «cuidar, fins i tot mimar, el diumenge, ja que és un dels aspectes més significatius de la nostra identitat cristiana. Hem de cuidar l’Eucaristia, “font i cim de la vida cristiana”, atents sempre a les directrius marcades per les autoritats sanitàries».

També Trini Catalán parla de «respectar i mimar el dia del Senyor. Aquest fet s’ha de remarcar a la catequesi i animar que les famílies assisteixin a missa».

Missatge d’esperança

La secularització és una realitat amb la qual ens toca conviure i la pandèmia ha accelerat o accentuat aquesta situació. Des de la Delegació de Catequesi de Lleida constaten que cada any minva el nombre de persones que s’apunten a catequesi, però també és cert que el qui segueix un procés catequètic «és perquè vol seguir un itinerari personal de fe», subratlla Trini Catalán.

La catequesi, com la resta de la societat, afronta un temps d’incertesa. Per això, el missatge que ha de transmetre ha de ser més clar i contundent: «Hem de fer una proposta molt joiosa», recomana Quique Fernández, «el món necessita, i més ara, que se li presenti l’alegria i la festa de seguir el Ressuscitat. I això és el que ha de presentar la catequesi».

La pandèmia obre noves oportunitats per transmetre la fe. I les claus les trobem en l’exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*, ens explica Juan Luis Martín. Concretament, es refereix a tres claus: «Renovació personal, conversió pastoral i reforma d’estructures. En el camp catequètic hem d’apostar per una catequesi que, en el context de l’evangelització, estigui al servei

JUAN LUIS MARTÍN
«Hi haurà una incorporació real de les famílies, una interrelació de la casa i la parròquia, i una comunicació real entre catequistes, famílies i catequitzands»

transmissors de la fe dels seus fills».

No podem oblidar que els pares i les mares són els primers educadors en la fe i en el temps de confinament s’ha posat en relleu el paper de l’Església domèstica. Per això, Trini Catalán assegura que «comptem amb la família perquè ens complementi el que nosaltres, com a catequistes, intentem transmetre en cadascuna de les sessions de catequesi». També Martín insisteix en el rol de les famílies a l’hora d’acompanyar els fills en el creixement de la fe: «La seva col·laboració és imprescindible en la transmissió de la fe, acompanyant els fills a casa i en estreta col·laboració amb la parròquia, prestant atenció als corresponents itineraris catequètics i l’ajuda per al desenvolupament i acció dels quatre verbs característics de la iniciació cristiana: conèixer, celebrar, viure i pregar.»

La catequesi no ha d’oblidar la centralitat del diumenge, la celebració de l’Eucaristia, especialment en els mo-

La catequesi presencial ha de salvaguardar les mesures de prevenció i higiene.

TRINI CATALÁN
«Comptem amb la família perquè ens complementi el que nosaltres, com a catequistes, intentem transmetre»

de la iniciació cristiana. Acollir, escoltar, discernir i acompanyar els cristians perquè plegats siguem deixebles missioners que visquem contents per dins la bellesa de la fe i contagem per fora l'alegria de l'Evangelí.»

Les dures vivències que experimentem ens deixen també grans ensenyaments i reptes. Segons Trini Catalán, «estem aprenent que per mitjans electrònics també podem ser testimonis de la nostra fe. Perdre la por de les noves tecnologies amb les quals infants i joves estan tan habituats, i amb aquest llenguatge i manera de comunicar-se que tenen ells, nosaltres hem pogut entrar en el seu món i ens resulta més fàcil connectar i transmetre el missatge de Jesús».

Des de la Delegació de Catequesi de Lleida miren aquest nou curs com una oportunitat «que ens dona el Senyor per treballar pel Regne amb les portes i les finestres ben obertes per saber escoltar l'Esperit en el desenvolupament de la nostra tasca. No sabem gaire bé com

ho farem, però en mans del Senyor segur que aquest curs atípic serà tan fructífer com sempre».

Juan Luis Martín assegura amb optimisme que «jo crec que brollarà alguna cosa nova. Només a la nit es veuen els estels. Tindrem una catequesi més kerigmàtica i mistagògica; hi haurà una incorporació real de les famílies, una interrelació de la casa i la parròquia, i una comunicació real entre catequistes, famílies i catequitands; es generaran noves comunitats cristianes més vives que seran llum que il·lumina la gent i els pobles». El nou curs l'afronta amb «preocupació, precaució, confiança i esperança. És temps de creure i crear».

Després d'un final de curs que Quique Fernández qualifica d'«esgotador», assegura que comença el nou com «un repte emocionant. És apassionant seguir Jesús i predicar-lo. I als infants i joves cal presentar-los aquesta passió. El món necessita el nostre testimoni: malgrat les dificultats, estem esperançats».

Vida eclesial

Aquesta setmana presentem la carta del Papa sobre la Sagrada Escriptura, recordem el pare Hilari Ragner i analitzem el nou directori per a la catequesi

El Papa recorda l'amor a la Paraula de Déu de sant Jeroni

Francesc escriu una carta dedicada a la Sagrada Escripura

Al final de l'audiència general del dimecres 30 de setembre, el Papa va signar la carta apostòlica *Scripturae Sacrae affectus* dedicada a l'amor per la Sagrada Escripura de sant Jeroni. L'estimació, l'amor a la Sagrada Escripura és precisament el llegat que Jeroni, de qui es compleix el 16è centenari de la seva mort, «va deixar a l'Església a través de la seva vida i de les seves obres».

Francesc en repassa la vida i recorda la seva sòlida educació cristiana i dedicació als estudis, els seus viatges, amistats i vivències. Després dels estudis de joventut, l'any 382 esdevé col·laborador estret del papa Damas. Va ser en aquells anys quan Jeroni va emprendre una revisió de les traduccions llatines anteriors dels evangelis i potser també d'altres parts del Nou Testament.

Quan va morir Damas, Jeroni va abandonar la ciutat i va optar per viure a Betlem, a prop de la gruta de la Nativitat, on va fundar dos monestirs, un de masculí i un altre de femení, amb hospicis per a la recepció de pelegrins. A Betlem, on va morir el 420, Jeroni va viure «el període més fructífer i intens de la seva vida, dedicat completament a l'estudi de l'Escripura, compromès en l'obra monumental de traduir tot l'Antic Testament a partir de l'hebreu original», assenyala el Papa. Alhora, indica el Pontífex, «comenta els llibres profètics, els salms, les cartes paulines i escriu ajudes per a l'estudi de la Bíblia».

El Papa destaca que «l'estudi

de Jeroni es revela com un esforç fet en la comunitat i al servei de la comunitat, un model de sinodalitat també per a nosaltres, per al nostre temps i per a les diferents institucions culturals de l'Església, perquè sempre siguin un lloc on el coneixement esdevé servei».

Segons el Pontífex, «el fonament d'aquesta comunió és l'Escripura, que no podem llegir sols (...) Només en aquesta comunió amb el Poble de Déu podem entrar veritablement amb "nosaltres" en el nucli de la veritat que Déu mateix ens vol dir».

Per comprendre plenament la personalitat de sant Jeroni, subratlla Francesc, cal combinar dues dimensions característiques de la seva existència com a creient: «D'una banda, la consagració absoluta i rigorosa a Déu, amb la renúncia a tota satisfacció humana, per amor a Déu; de l'altra, l'aposta per l'estudi assidu, adreçat exclusivament a una comprensió cada vegada més plena del misteri del Senyor.» I afegeix: «El tret peculiar de la figura espiritual de sant Jeroni continua essent, sens dubte, el seu amor apassionat per la Paraula».

El Papa va signar la carta al final de l'audiència general.

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Viure a la frontera

Són moltes les vegades que, com a persona que vol ser veritable cristiana, em pregunto quin és el lloc de l'Església. On ha d'estar, exercir la seva missió, quin és el seu lloc al món d'avui? Fa temps que penso que aquest lloc no és un lloc còmode, no és confortable, moltes vegades no és desitjat, és un lloc que fa mal. Tot i això, aquest és el lloc de l'Església, així ho vull creure. I aquest lloc és un lloc fronterer. Allà on es confonen dues realitats, dos sentiments, allà on un pas ho pot canviar tot, però un pas que cal fer. Aquesta és la missió de l'Església: possibilitar, motivar i acompanyar aquest pas. És el lloc on força i debilitat es troben, on el soroll mira el silenci, on un deixa de plorar per poder riure de nou, on les ferides són guarides... on l'egoisme dona pas a la mirada cap a l'altre, on la por deixa pas a la gosadia... on la mort de cada petit gest dona l'oportunitat de viure de nou. Som en un moment molt difícil. Són moltes les persones que es troben en situació de veritable vulnerabilitat pel que fa a salut, economia, estat anímic... cal poder ser al seu costat per oferir una possibilitat a l'esperança, de manera que cada persona aconseguixi veure l'esclatxa de llum que oferirà aquesta possibilitat. Segurament aquest és el lloc de l'Església avui i ara: acompanyar aquestes persones. Aquesta Església som cadascuna de les persones que volem ser veritables cristians. Aquest lloc fronterer és el nostre: el teu i el meu. Cal que ens mantinguem fidels al missatge de l'encarnació de Jesús en fer-se home i viure entre nosaltres, estimar els que l'envoltaven i guarir-los les ferides.

ESTHER BORREGO

la de Déu» i ens ensenya que «no només s'han d'estudiar els evangelis, ni només la tradició apostòlica, present en els Fets dels Apòstols i en les cartes, per ser comentat, perquè tot l'Antic Testament és indispensable per penetrar en la veritat i la riquesa de Crist».

El Pontífex també convida a contemplar un altre aspecte del sant: l'obediència en la qual s'impregna el seu amor per l'Escriptura, «primer de tot cap a Déu, que s'ha comunicat amb paraules que requereixen una escolta reverent i, en conseqüència, obediència també als qui en l'Església representen la tradició interpretativa viva del missatge revelat». Una obediència que no és «simple recepció passiva d'allò conegut», sinó que exigeix «el compromís actiu de la recerca personal».

El Papa també apunta que «Jeroni és el nostre guia tant perquè condueix tot lector al misteri de Jesús, com perquè assumeix responsablement i sistemàticament les mediacions exegetiques i culturals necessàries per a una lectura correcta i fecunda de la Sagrada Escriptura».

PAPA FRANCESC
«L'estudi de Jeroni es revela com un esforç fet en la comunitat i al servei de la comunitat»

Hilari Raguer i l'amor als salms

BERNABÉ DALMAU
Monjo de Montserrat

El recent traspàs del monjo de Montserrat Hilari Raguer posarà en gran relleu la seva aportació a la historiografia civil i eclesiàstica de la primera meitat del segle XX. Ha estat un treball realment de benedictí el que la seva vida longeva ha propiciat de dur a terme, sempre amb l'afany de vindicar algunes figures singulars. Menys coneguda és la seva faceta, vitalment important, d'amor a la Sagrada Escripura i concretament als salms i a l'ús que en fa l'Església. És la que volem recordar ara.

El mateix pare Raguer havia afirmat que ingressà a Montserrat, ja advocat, perquè sentia que Déu el cridava en aquest lloc, però no tenia cap opinió preconcebuda en matèria d'espiritualitat i es posà dòcilment en mans dels formadors. Al moment d'ingressar-hi, el monestir era fecund culturalment en els camps monàstic i bíblic. Un equip de monjos acabava de preparar per a la Biblioteca de Autores Cristianos una magnífica edició de la Vida i la Regla de Sant Benet, en llatí i en castellà, amb introduccions i comentaris que aguantaren ben bé mig segle. Un altre equip continuava l'obra de la Bíblia de Montserrat, l'ànima de la qual va ser el pare Bonaventura Ubach. Aquest monjo acabava d'incorporar-se definitivament a l'abadia, després d'una quarantena d'anys d'alternança entre els països bíblics i Roma, on a més d'escriure i ensenyar havia treballat per crear el Museu Bíblic de Montserrat i ser l'ambaixador del nucli originari de la pinacoteca i de la col·lecció de gravats que posseeix.

El novici Raguer podia contemplar, quan anava a repartir el diumenge l'aigua beneïta a les cel·les dels pares, com tots tenien com a mínim tres llibres als prestatges: la Regla benedictina, el diccionari Fabra i el Psalteri de la Bíblia montserratina. Per a aquells monjos acostumats a cantar la salmòdia en la versió llatina Vulgata era un enriquiment estudiar els comentaris als salms que el pare Ubach feia a partir de la seva traducció de l'original hebreu, documentant-se en el clàssic benedictí Calmet i en autors recents

Ha estat un treball realment de benedictí el que la seva vida longeva ha propiciat de dur a terme

El pare Hilari Raguer, l'agost del 2018.

Oscar Bardají

sobretot d'àmbit germànic (Schögl, Duhm, Gunkel, Bertholdt...). Això és el que copsà el novici Hilari, que en les classes d'iniciació monàstica aprenia l'assignatura explícita d'Explanatio Psalmorum.

Vingueren després els anys d'estudis eclesiàstics, sempre marcats per la participació diària en la litúrgia i la vida del monestir. Després de l'ordenació sacerdotal, estudià a París ciències polítiques, cursos de doctorat i doctrina social de l'Església. Contribuí a la fundació montserratina del monestir de Medellín en dues ocasions: la primera quan s'iniciava el Concili Vaticà II i la segona, més llarga, en temps del maig del 68. Entremig emprengué a Montserrat la revista Documents d'Església, admirador com era dels dos Papes que presidiren el Concili. La segona estada a Colòmbia coincidí amb el moment postconciliar que el clergat i els religiosos i religioses havien de fer el pas d'una recitació feixuga del Breviari o de textos devocionals a la nova Litúrgia de les Hores. El pare Raguer desplegà els seus coneixements bíblics i litúrgics a través d'una gran profusió de cursets i conferències. Fruit d'aquesta docència, publicà a Bilbao el manual corresponent.

Retornat a Montserrat, es doctorà en dret civil i successivament es llicencià en Sagrada Escriptura. Continuà la seva tasca d'investigador, sempre alternada amb la dedicació pastoral. Una obra senzilla, però característica del pare Hilari, fou la publicació de la versió catalana dels Salms que el pare Guiu Camps havia preparat per a la litúrgia. En aquest llibret, reeditat contínuament, cada salm va precedit d'una breu introducció, gens tècnica però sí espiritual, amb un innegable to jocós. I és que si alguna cosa podia distreure de la doctrina bíblica que Raguer transmetia era el farciment d'anècdotes.

Això explica també que fos un gran conversador i en fes objecte d'aportació espiritual a la comunitat. En efecte, quan tingué el primer ensurt, greu, en matèria de salut, malgrat que pogué refer-se'n i participar en els actes de pregària, volgué continuar vivint i menjant a la infermeria, per tal d'animar per la conversa els germans de comunitat que compartien convalescència.

Ja retirat de la projecció pública però sense deixar de treballar i de publicar els volums de l'Arxiu de l'Església catalana durant la guerra civil i dos reculls de dispersos articles d'història, remodelà el manual sobre Litúrgia de les Hores per publicar-lo en català. Aquesta fou la seva última obra impresa.

Però el seu amor a la salmòdia perdurarà, en un gran àmbit eclesial i potser irreversiblement, en el suggeriment que proposà en moments de grans canvis com fou per a les comunitats monàstiques la reforma de l'Ofici diví. En el món benedictí hom volgué aplicar a les necessitats actuals la ponderada llibertat que la Regla mateixa propicia. Això permeté que les comunitats experimentessin diverses modalitats d'estructura de la salmòdia, sempre atenent-se als tres principis de «pregària prolongada, feta en comú, distribuïda en el temps».

Algunes comunitats optaren per mantenir l'estructura de la Regla benedictina, amb petites modificacions. Altres seguiren un format que permet resar en una setmana tot el saltiri, tal com recomana sant Benet. Una tercera modalitat l'eixamplava a dues setmanes i ordenava els salms amb un relleu especial concedit al diumenge i al divendres. Mentre a Montserrat es reflexionava sobre el tema, el pare Hilari proposà: ¿per què no ordenem els salms de tal manera que puguem reservar per a les hores majors i completes l'estructura de la Litúrgia de les Hores de l'Església romana i així en facilitem la participació dels fidels?

La proposta fou ben acceptada i, obtinguda la deguda aprovació, l'acolliren també els monestirs benedictins de la Província Hispànica Sublacense i totes les comunitats de monges benedictines de la Península. Això tingué lloc molt abans que les celebracions de Montserrat fossin transmises per ràdio, internet o televisió. Els anys successius a l'adopció d'aquesta estructura han donat raó a la intuïció del pare Hilari Raguer: tant els fidels que acudeixen als monestirs com els qui, de lluny estant, s'uneixen a les celebracions han anat assimilant la pregària de l'Església i viuen de la seva espiritualitat.

JOSEP MARIA SOLÉ I SABATÉ
Historiador

Mestre i amic

Hilari Raguer no és solament l'historiador més internacional i profund en l'anàlisi i la investigació sobre l'Església durant la guerra civil, també destaca pel conjunt de la seva obra més diversa, com l'estudi més profund sobre Unió Democràtica de Catalunya, un exemple d'un estudi del partit durant la guerra i la postguerra i d'oposició al franquisme. Un partit exemplar, més enllà de la caricatura que en els darrers anys en van fer els seus darrers frívols dirigents, que el van dur a la desaparició.

Hilari Raguer va situar el paper clau i partidista de l'Església espanyola favorable al cop d'Estat militar defensant la idea que la guerra civil era una «croada» contra l'ateisme i el comunisme internacional, però alhora destacava la seva anàlisi per haver diferenciat l'actitud més ponderada i prudent del Vaticà i encara sectors de l'Església catalana, més oberta i favorable a no prendre part en la guerra fratricida i volent trobar una sortida negociada al conflicte bèl·lic. L'exemple més notori és el cardenal Vidal i Barraquer, que hagué de romandre a l'exili fins a la seva mort per l'especial animadversió del franquisme vers ell ja que era símbol que no total l'Església estava al costat del general Franco. Lluny,

molt lluny, del nacionalcatolicisme.

Va treballar amb rigor extrem la biografia del dirigent Carrasco i Formiguera demostrant la crueltat vesànica del franquisme en executar un catòlic republicà; un catòlic afusellat com a venjança per ser partidari d'una Catalunya lliure, crit que va proclamar en ser afusellat a Burgos. També l'estudi del general Batet, un militar republicà lleial al seu jurament de lleialtat al Règim legalment constituït, va desfer equívocs. La seva extensa obra, també la de caire religiós, explica el seu immens prestigi.

Un fet a assenyalar: crític amb l'abat Escarré, va silenciar-ho quan va veure que aquesta crítica era usada per l'espanyolisme excoient per atacar Montserrat i Catalunya.

Davant del Procés de sobirania de Catalunya va tenir una actitud ferma, i nítida. Va publicar el llibre *Ser independentista no és cap pecat* per fer front al continuat esperit unitarista de la Conferència Episcopal Espanyola alineada amb els

El P. Raguer, l'any 2018, treballant al seu despatx.

Va treballar amb rigor extrem la biografia del dirigent Carrasco i Formiguera

Oscar Bardagi

Obra històrica quasi enciclopèdica

DANIEL ARASA
Periodista

Des del moment que s'ha conegut la mort del pare Hilari Ragner n'he escoltat o llegit referències; totes amb dues vessants molt concretes: el seu independentisme i els treballs històrics, però ressaltant-ne la discrepància en relació amb la línia oficial de l'Església espanyola, no tant en els aspectes doctrinals com en les valoracions relacionades amb la guerra civil, les beatificacions de cristians assassinats o la presència —fins fa poc temps— de les restes del general Franco al Valle de los Caídos.

Allò que s'ha dit és, en general, cert. Però no és complet, perquè hi ha altres vessants. Entre elles l'espiritual, sempre oblidada pels mitjans de comunicació. Va ingressar al monestir de Montserrat el 1954 i va ser ordenat sacerdot el 1960. Ha estat un home fidel a la seva vocació religiosa al llarg de més de 65 anys.

La seva obra històrica és quasi enciclopèdica. Llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona i en Ciències Polítiques a la Sorbona de París, va començar a estudiar aspectes de la guerra civil espanyola, sobretot els relacionats amb la religió catòlica, amb personatges com Manuel Carrasco i Formiguera i altres membres d'Unió Democràtica de Catalunya, que van ser doblement perseguits, primer per ser catòlics pels republicans, i després per ser catalanistes pels franquistes.

Amb el P. Ragner discrepàvem en diversos aspectes històrics. Per exemple, afirmo que hi va haver persecució religiosa per odi a Déu i a la religió catòlica a la guerra del 1936-1939, mentre que ell considerava que els assassinats no es van produir per la condició de sacerdots o de creients, sinó perquè estaven identificats amb les dretes. Jo he defensat les beatificacions dels màrtirs i ell no. Tot això no treia la bona relació entre nosaltres. Vaig estar amb ell a Montserrat fa menys d'un any. Vam conversar molt. No va deixar

de donar-me un escrit seu als líders independentistes.

Un altre record relativament recent, del 2019, el tinc en relació amb un article que vaig publicar a *La Vanguardia* sobre la pederàstia d'alguns clergues de l'Església. Deia que la majoria dels actes de pederàstia eren comesos per sacerdots homosexuals, però ningú ho diu per no topar amb el *lobby* gay. Em va escriure ratificant-ho i em va dir que en tenia experiència. Molt més tard, he sabut que ell va ser desterrat un temps de Montserrat al monestir del Miracle, a prop de Solsona, per haver denunciat internament les pràctiques homosexuals d'alguns monjos.

Va gravar un extens vídeo per a la presentació el 2019 del meu llibre *Jesús en guerra*. Va demostrar un aspecte molt destacat seu i de tot bon historiador: la importància de les fonts de primera mà, en especial dels documents.

Precisament, aquest regirar documents i més documents va permetre aportacions històriques molt importants i inèdites. De forma molt especial investigant als arxius vaticans. Entre d'altres l'intent del secretari d'Estat vaticà Eugenio Pacelli, més tard papa Pius XII, d'evitar la publicació de la Carta Col·lectiva dels bisbes espanyols en relació amb la contesa bèl·lica, així com la posició de la Santa Seu, que va tardar molt a reconèixer oficialment el bàndol franquista com el legítim a Espanya.

Un altre dels documents fets sortir a la superfície pel P. Ragner va ser el telegrama de Mussolini de «martellejar Barcelona». Va ser l'ordre per als forts bombardeigs que va patir la ciutat el març del 1938 a càrrec de l'aviació italiana amb base a Mallorca.

Estem segurs que, al Cel, el P. Ragner podrà revisar molts més documents i confirmar si algunes de les seves interpretacions històriques eren correctes o cal rectificari-les. Segur que no li costarà, si cal, fer-ho.

partits de l'article 155 i la suspensió de la Generalitat.

Una persona bona i plena de sentit de l'humor des d'una ironia que captivava. La seva mort ens ha deixat orfes a molts. L'estimava com a amic i com a mestre. Explicaré un fet d'aquest mateix any que diu molt com era: en estar Hilari Ragner molt delicat de salut, em van demanar de parlar d'un tema sobre la resposta de l'Església catalana durant la guerra civil davant la persecució, repressió i mort de milers de religiosos, tema que ell coneixia com ningú. Li vaig demanar que m'apuntés algunes idees. La seva resposta va ser enviar-me per escrit, amb notes i referències, un article de 10 pàgines. Una generositat que parla d'un home bo, excepcional, millor historiador i persona que arribava al cor de qui el coneixia. La mort d'una persona que em dol a l'ànima.

Descansa en pau, Hilari.

ANÀLISI

Un nou directori per a la catequesi que vindrà

MN. JOAN ÀGUILA

Delegat de Catequesi i Catecumenat de l'arquebisbat de Tarragona

El 25 de juny va ser presentat pel Pontifici Consell per a la Nova Evangelització el nou directori per a la catequesi.

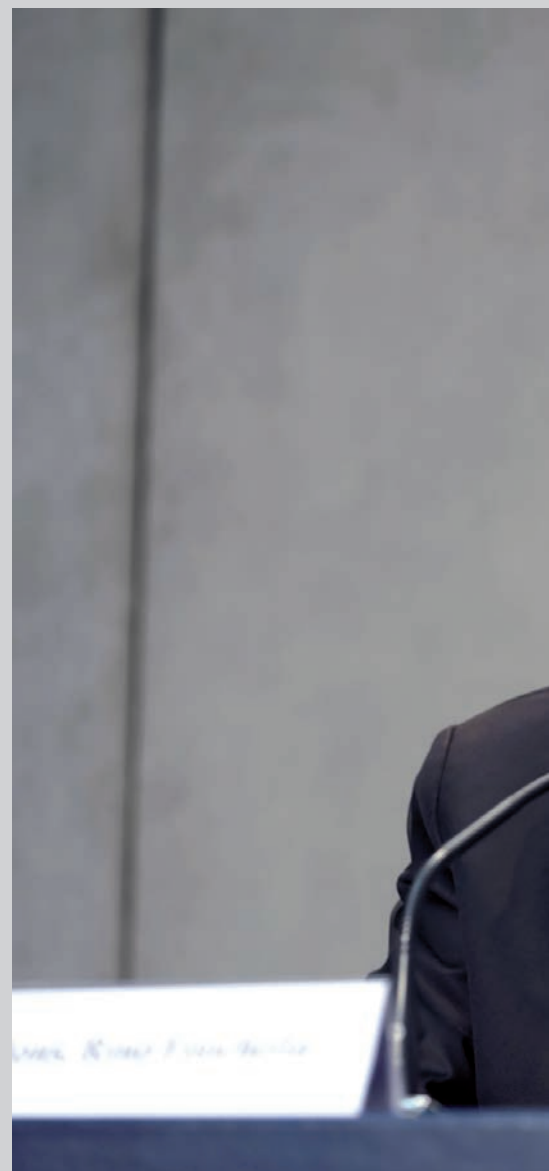
Després del Concili Vaticà II, aquest és el tercer directori que es redacta. El primer va ser el 1971 i el segon el 1997. Les transformacions culturals dels 20 primers anys d'aquest mil·lenni han estat determinants perquè sigui urgent la necessitat d'un nou directori.

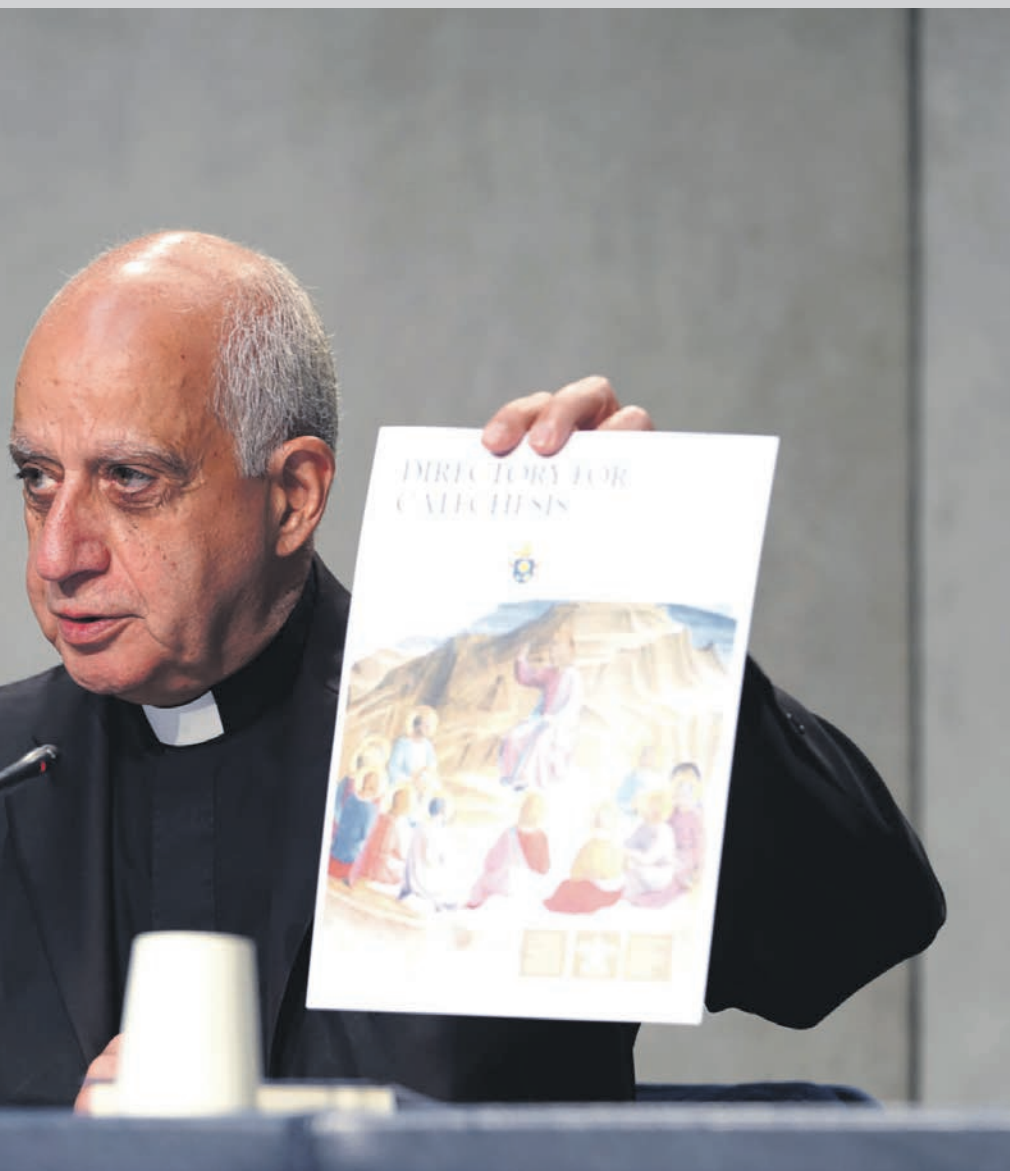
La cultura digital suposa un desafiament per a l'Església, ja que té un àmbit global i determina el desenvolupament de la societat. Dit així, pot semblar que es faci una lectura negativa d'aquest fet, però en realitat no és així. Aquest directori vol donar resposta a la situació generada per la cultura digital, sent conscient dels riscos i també explorant les noves oportunitats que planteja.

Una de les qüestions més delicades que ens cal afrontar (i que el directori afronta) és la qüestió de la identitat i les relacions interpersonals. El nou directori pretén donar resposta a aquestes qüestions, així com també, a altres aspectes que condicionen la cultura com la ràpida modificació del llenguatge o la transformació del model comunicatiu. El nou directori destaca com a positives les presències de diverses expressions eclesials a internet, però també adverteix de la necessitat de vetllar sempre per la llibertat de les persones i la veritat del missatge, cosa que com sabem molt bé, pot veure's greument amenaçada si virtualitzem la identitat i les relacions.

No només la transformació cultural ha fet necessària la redacció d'aquest nou directori, també hi

ha una raó teològica i eclesial que és la necessitat de viure més intensament la sinodalitat. S'han tingut en compte les conclusions del treball realitzat al Sínode sobre la Nova Evangelització que es va celebrar el 2012 i també l'exhortació apostòlica del papa Francesc *Evangelii gaudium*, en continuïtat amb l'*Evangelii nuntiandi* del papa sant Pau VI (1975) i la *Catechesi tradendae* de sant Joan Pau II (1979). El més destacable en relació amb aquests documents és la transició d'una catequesi basada en la transmissió d'uns continguts de fe (catecisme) a una catequesi orientada a l'encontre amb el Senyor Ressuscitat. Aquest nou directori fa seva la centralitat del kerigma, l'anunci de l'esdeveniment central de la nostra fe: Crist ha ressuscitat

El president del Pontifici Consell per a la Nova Evangelització, Mons. Rino Fisichella, va presentar el nou directori el 25 de juny passat.

confiança malgrat no poder mai abraçar del tot l'univers de comprensió contingut en el misteri. Des d'aquesta perspectiva, el nou directori insisteix, també, en el fet que tota la comunitat ha d'estar implicada en el procés formatiu que comporta la catequesi. Si no es té en compte això, la catequesi pateix una mancança greu pel que fa a l'arrelament de la vida de fe de la persona catequitzada.

Un altre aspecte que aporta aquest nou directori és la consciència que ja no vivim en un context de cristiandat on tothom, per defecte, era cristià, si més no culturalment. Ara ens trobem davant d'un món fortament secularitzat on molta gent ha perdut el sentit del sagrat i l'Església ja no és referent pel que fa als valors de la societat. Això fa que es plantegi una catequesi en clau evangelitzadora, que no espera que la gent vingui a les parròquies a demanar rebre l'anunci del Crist, sinó que hem de sortir a l'encontre d'aquells que encara no el coneixen, a les perifèries existencials, i entrar en diàleg amb aquestes persones per tal que l'anunci de la fe pugui il·luminar també la seva vida i la seva realitat. Val a dir, també, que sovint constatem que molts batejats no han rebut una correcta iniciació cristiana i viuen com si de fet no n'estiguessin. A aquests també cal tenir-los en compte a l'hora de plantejar la catequesi segons el nou directori.

Tot plegat, un directori que vol respondre a la realitat cultural que ens envolta sense renunciar a fer arribar l'anunci de la fe en el Crist Ressuscitat a tots els homes i dones del nostre món.

El nou directori insisteix en el fet que tota la comunitat ha d'estar implicada en el procés formatiu que comporta la catequesi

i ens ha alliberat del pecat i de la mort, és viu i ens salva!

També trobem al nou directori unes orientacions que ens conviden a integrar la litúrgia amb la catequesi, especialment pel que fa a la recuperació dels signes litúrgics de la iniciació cristiana, amb la gran component significativa que aporta la dimensió mistagògica. Amb aquesta visió incorpora el catequitzand a la vida de la comunitat i el convida a fer experiència d'encontre amb el Senyor en un entorn on no es fa estranya la presència del misteri. El procés de creixement en la fe no s'esdevé només des d'una vessant cognitiva, ja que la pedagogia de Déu compta també amb una relació de coneixement mutu que es va consolidant a base de

SABER ESCOLTAR

Fer dir misses

Deixant de banda la pandèmia, hi ha un fet que, com a pastor de l'Església, em preocupa. En molts enterraments, no se celebra l'Eucaristia. Comprenc que els tanatoris tinguin una certa pressa a confegir els horaris dels difunts. Què passa habitualment? Que, a la major part d'aquestes exèquies, no es diu missa. Molts difunts no tindran cap altra pregària de l'Església.

Avui tot va molt ràpid, els tanatoris i les famílies tenen pressa per enterrar. Interrogo si se celebren misses pels fidels difunts que han mort en la pau de Crist. És cert que les parròquies, generalment, celebren una missa setmanal per als difunts que han mort la setmana anterior. Però el fet és que la major part de persones no fan celebrar cap més eucaristia per aquells que han mort

P-J YNARAJA

Capellà del Montanyà
ynaraja@gmail.com

L'Església em dol. Em dol perquè hi estic implicat i d'Ella rebo la gràcia i la felicitat de Crist. També em dol que a moltes persones, compromesos amb Ella, no els dolgui i romanguin tranquils. S'hi arreceren funcionaris simples o poderosos. Formen el col·lectiu clericalista. Dient-t'ho, no soc gens original perquè al papa Francesc encara li dol més.

Vaig acabar l'article anterior dient que, dins de la tecnologia, de la qual se serveixen les comunitats eclesials: diòcesis, parròquies, moviments, associacions, etc., hi destacava el disseny gràfic. Aquesta feina artesanal tan estètica pot ser façana d'un buit, més que una denúncia profètica. Vull recordar que, en la història de l'Església, el disseny gràfic s'ha cultivat amb gran destresa i elegància. Em refereixo a

en la pau de Crist. La formació de bastantes persones no arriba a entendre la importància de la pregària pels difunts. Hi ha un concepte erràtic de l'oració pels que traspassen i que molts no en deuen ni tenir notícia. Com si la mort s'assemblés a apagar un llum elèctric: tanques l'interruptor i ja s'ha acabat. Els batejats professem en el Credo la resurrecció dels morts. Potser, quan algun és cridat per Déu, el tenim més a prop que mai.

Recordo que, un dia, la reina Fabiola de Bèlgica, poc temps després de la mort del seu marit, va participar en una missa de la catedral de Barcelona. En saludar-la, al final, va dir que més que mai sentia el seu marit difunt molt a prop seu. Els que van sentir aquestes paraules van quedar impressionats. Els cristians

A PROPÒSIT DE...

Tecnologia

les miniatures que adornen còdexs importants, ja siguin il·lustracions intercalades en textos sagrats, Bíblies o senzillament religiosos, en suport de vitel·la, executades amb pigments naturals.

Paral·lelament a aquests dibuixos, hi ha les lletres inicials, les que assenyalen nous capítols o apartats especials.

Dibuixos i grafies compleixen la mateixa finalitat que la dels capitells historiatos de claustres d'abadies i catedrals antigues. He tingut a les meves mans còdexs preciosos

En la història de l'Església, el disseny gràfic s'ha cultivat amb gran destresa i elegància

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

sabem que la vida eterna comença en aquest món i prossegueix en el més enllà. Això, no obstant, l'Església dona testimoni del camí cristià amb la sepultura i amb una pregària que es diu a totes les misses. És doctrina de l'Església que, alguns dels destinats al cel tinguin encara alguna cosa per purificar, d'aquí la descoberta que l'Església té una etapa militant, una de purgant i la celestial.

Els cristians sabem que la vida eterna comença en aquest món i prossegueix en el més enllà

de preu milionari, des d'una Bíblia en llengua copta a un Beatus. No amago pas que, quan he tocat el pergami i n'he admirat els dissenys de cinabri vermellenc, el blau del lapislàtzuli, o el groc del pa d'or, he sentit una gran emoció. Un no pot dominar la seva admiració però, si és de gran bellesa, el valor del contingut encara és més gran. Segur que no n'entendré el text, però puc recórrer a edicions actuals.

Penso en els llibres religiosos kurds que també he tingut a la mà. Ni jo, ni els seus fidels, no els poden entendre. Es tracta d'una religió iniciàtica, reservada per als escollits.

Potser a la bella presentació de programes, d'idearis i d'iniciatives dels nuclis eclesials als quals em refereixo, els passa el mateix, que són preciosos, però que no s'entenen, ni mai es posen en pràctica.

SIGNES D'AVUI

El perdó

El perdó és un dels temes més necessaris d'afrontar i pitjor resultat en la vida de moltes persones. Equival a un bàlsam que cura i tanca les ferides. Qui no en té, en la seva vida? Diumenge 4 d'octubre va ser la festivitat de sant Francesc d'Assís, que desperta simpatia i admiració arreu. N'hi ha prou de fer un cop d'ull a la seva biografia per adonar-nos que no tot van ser flors i violes. D'espines, no n'hi van faltar. La relació amb el seu pare va ser difícil, molt difícil. El va arribar a tancar en un calabós, perquè no es doblegava als desitjos paterns pel que feia al seu futur laboral. Fins i tot, el seu pare el va denunciar als poders civils. Tenir una mala relació amb el pare o amb la mare representa una ferida molt profunda. Una vegada fundats els frares menors, va haver de resoldre situacions difícils

VICTÒRIA MOLINS, *s.t.j.*
viquimolins70@gmail.com

Ahir al migdia, vam començar a sentir des del nostre pis, al bell mig del Raval, una cridòria superior a la normal. No es tractava dels nens que sortien de l'escola perquè eren veus d'adults i compassades, a manera de consignes. Em vaig abocar a la finestra i vaig veure una multitud exaltada que protestava.

Quan em vaig assabentar del que deien, vaig sentir moltes ganes de baixar i d'afegir-me a la columna de manifestants. No ho vaig fer pel perill de no guardar les distàncies obligatòries durant la pandèmia i perquè soc una persona d'alt risc. Però combrego perfectament amb les seves denúncies: els desnonaments injustos, que produeixen molts patiments en aquest barri.

Em ve al cap la M., una dona d'edat avançada, que sempre ha cuidat primer un membre de la família

entre els seus seguidors. Qui llegeixi aquestes línies recordarà fàcilment alguns capítols de la seva pròpia vida que són feridors i dolorosos. Quan una ferida no està cicatritzada, el record connecta amb el sofriment. Amb el pas del temps, les ferides no curades s'infecten i, fins i tot, es gangrenen. El bàlsam del perdó és indispensable.

Demandar perdó no garanteix obtenir-lo, però és el primer pas. En algunes ocasions, l'única actitud a l'abast d'un mateix, sempre que es demani des de la sinceritat i el sentiment real. Donar-lo tampoc no

---

Existeix una altra tasca de vegades més difícil: perdonar-se un mateix

---

FINESTRA A LA VIDA

Tornem al tema de l'habitatge al Raval

i més tard els seus pares. Aquestes circumstàncies han fet que no hagi cotitzat mai. Viu d'uns estalvis que ha pogut recollir durant anys. Però ja sabem que, d'allà on se'n treu i no se n'hi posa, la cosa no dura gaire.

Pagava un lloguer al qual podia fer front perquè era el mateix de quan vivien els pares. Però, en un moment determinat, algú —que ho fa per especular— va comprar tot l'edifici. Els inquilins que l'han pogut comprar o que han pogut suportar la pujada del lloguer, després de les reformes fetes, han continuat als seus habitatges. Però la meua amiga, com algun altre veí, es troba en una situació molt difícil amb l'espasa de Dàmocles damunt seu.

Els pocs diners que té se'ls gasta per defensar la causa amb advocats.

I el que és terrible és que no es tracta d'un cas aïllat, sinó del pa nostre de cada dia.

Suposo que en aquesta revisió

LLUÍS SERRA LLANSANA
llserrall@gmail.com

és fàcil. Com podem tancar en un moment determinat les ferides que supuren pus durant anys? Hi ha una altra tasca de vegades més difícil: perdonar-se un mateix. Si no es fa, la infelicitat és el resultat permanent. Quan diem el Pàrenostre, no sé si sabem què estem demanant: «Perdoneu les nostres culpes, així com nosaltres perdonem els nostres deutors.» Com es pot demandar perdó a Déu si no s'està disposat a perdonar?

El perdó, de vegades, requereix acompanyament. És a dir, comptar amb el suport d'algú per afrontar aquesta tasca. En una ferida corporal, la medicina i la infermeria tenen una paraula important a dir. En una ferida personal, psicològica, moral o espiritual, les ajudes acostumen a ser també necessàries. Un dilema: el perdó o la infelicitat crònica.

de la llei que s'està fent, pel que fa a l'habitatge, es preveurà tot aquest tema de l'especulació i es farà justícia amb tanta gent que pateix la pèrdua d'aquest dret fonamental, que és viure dignament. L'única cosa que de moment li asseguren per al dia del desnonament és una setmana pagada en una pensió.

Ens podem aturar a pensar en la situació d'una dona gran que ha viscut tota una vida en un pis, ple de records i de pertinences, i que, de la nit al dia, es veu amb tot allò que pot salvar en tres metres quadrats d'una habitació assegurada per una setmana? Jo no puc pensar-hi sense esgarrifar-me.

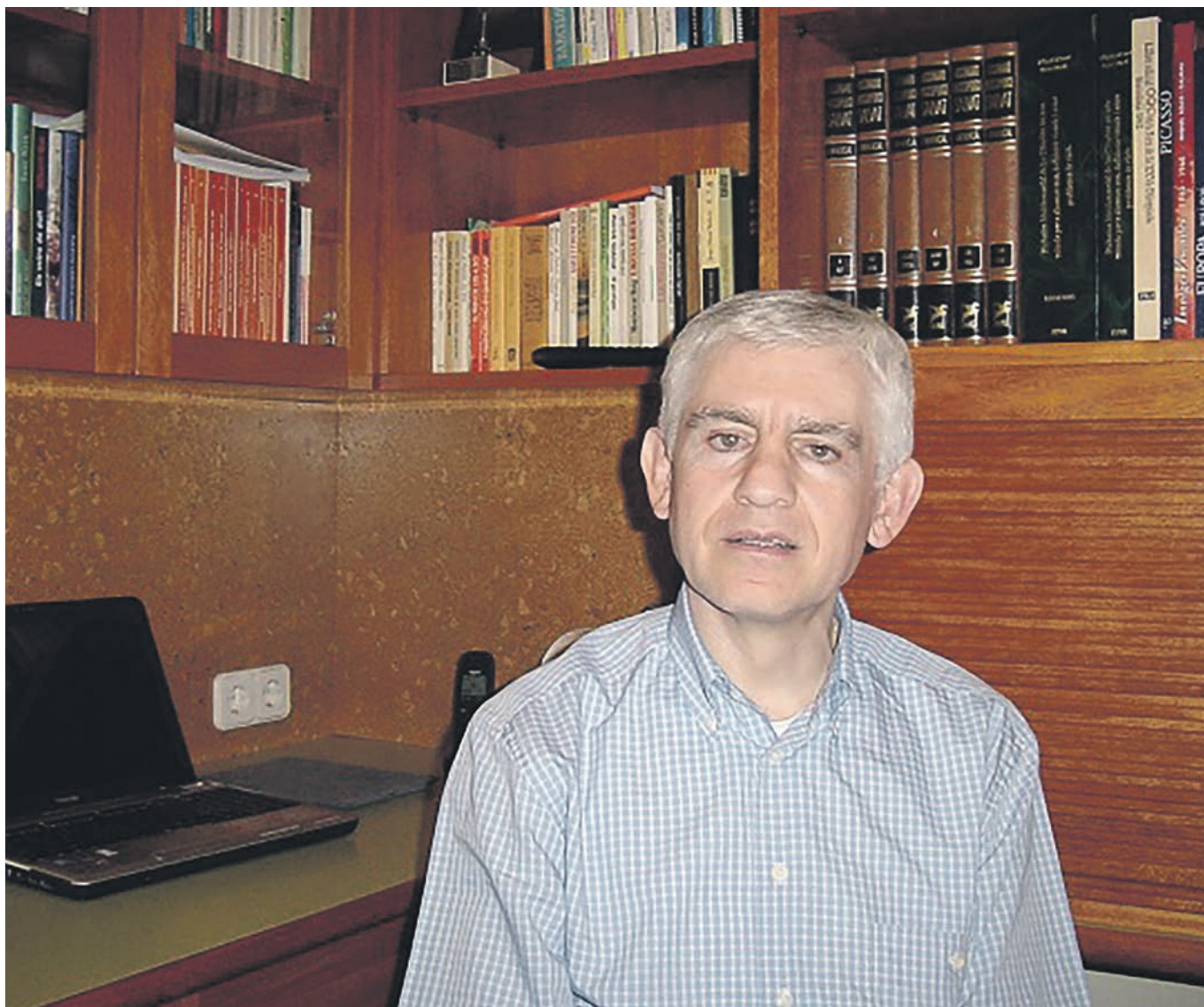
Ho han pensat, els que especulen amb l'habitatge dels pobres?

Totes les persones tenen dret a un habitatge digne i adequat

**Miquel Albert Soler,
president de l'Associació Mirada Solidària**

«La fe també
ha de ser
multisensorial»

«La ceguesa o la baixa visió poden afavorir la concentració i l'atenció i, per tant, també la meditació i la reflexió més espiritual»

Miquel Albert Soler és el president de l'Associació Mirada Solidària, una entitat que va néixer amb finalitats educatives escolars, per ajudar l'alumnat cec i amb baixa visió. Gràcies a la seva experiència de més de 30 anys com a pedagog i docent al Centre de Recursos Educatius Joan Amades, als seus inicis l'Associació es va centrar en el desenvolupament d'una sèrie de valors humans i cristians adreçats a exercitar la solidaritat amb altres persones cegues habitants d'entorns menys afortunats. Lluny de quedar-se dins d'aquest àmbit, però, amb el pas dels anys els membres de l'Associació es van adonar que a Catalunya hi havia un buit important pel que fa a la formació i la informació espiritual per a les persones cegues. Per aquest motiu, l'Associació va decidir començar a treballar per promoure els valors i la cultura cristiana entre les persones adultes amb diversitats funcionals.

Entre les activitats que realitza

actualment, destaca l'enviament de materials específics per a persones cegues a països empobrits, les trobades bíbliques mensuals, i la creació de l'edició en braille de *Catalunya Cristiana*, que ja té més de 40 edicions i el 2019 va rebre un guardó per part de la Unesco. D'altra banda, cada tres mesos l'Associació també elabora una revista en àudio (en format CD) on inclou articles publicats en diversos mitjans de l'Església.

Considera que les persones cegues viuen la fe d'una manera especial?

Les persones cegues no tenim una forma particular de viure la fe; si ens agrupem en un col·lectiu, som un reflex de la societat actual: hi ha un nombre molt elevat de persones cegues que no creuen en Déu, d'altres que sí que hi creiem i, dintre d'aquest segon grup amb fe religiosa, hi ha diversitat

«La fe cristiana ajuda també tot l'entorn familiar de la persona cega, sobretot a eliminar els sentiments de culpabilitat»

de carismes. D'altra banda, però, sí que penso que existeixen alguns factors més específics que caracteritzen la nostra fe cristiana: en primer lloc, sovint la ceguesa o la baixa visió poden afavorir la concentració i l'atenció i, per tant, també la meditació i la reflexió més espiritual. I en segon lloc, també vull remarcar l'important paper que poden tenir els altres sentits diferents del de la vista: personalment vaig dedicar la meua tesi doctoral a l'ensenyament i aprenentatge de les ciències a través de tots els sentits (Didàctica Multisensorial de les Ciències). Doncs bé; penso que la fe també ha de ser multisensorial i així, en una celebració religiosa, posem com a exemple, hi tenen un rol molt important l'audició de lectures, cants, missatges i pregàries; les olors com ara l'encens o la cera; les textures dels elements de l'entorn; la sonoritat del temple; el gust del pa i el vi; l'escalf d'un ciri o espelma; el so de les campanes... I tot això, a més de la decoració visual no percebuda per una persona cega.

La fe ajuda a acceptar la situació de ceguesa o baixa visió?

Ajuda a fer el pas que va des del «per què m'ha passat això a mi», al «jo puc fer les coses d'una altra manera i Déu m'hi ajuda directament i a través dels germans en la fe». És a dir, la fe ajuda a acceptar no des de la resignació sinó des de l'acció i l'oració. A més, crec que la fe cristiana ajuda també tot l'entorn familiar de la persona cega, sobretot a eliminar els sentiments de culpabilitat: és talment aquell passatge de l'Evangeli on li pregunten a Jesús la causa per la qual aquell nen ha nascut cec, si són els seus pares els qui van pecar, o qui? A la qual cosa Jesús respon que la ceguesa d'aquell nen no és causada pels pecats de ningú, sinó perquè Déu pugui ser glorificat. O sigui, que segur que aquell nen, malgrat ser cec i amb l'ajuda de Déu, devia fer coses inexplicables als ulls de la societat de l'època, i d'adult segur que també devia fer un bon servei al seu entorn.

Quines eines evangelitzadores tenen les persones cegues?

Les persones cegues podem

acudir, com qualsevol ciutadà, a les parròquies, però no tenim els cantorals, els textos..., ni en sistema braille per als cecs totals, ni en lletra gran i contrastada per a les baixes visions. Les persones cegues podem accedir als entorns online a la xarxa per llegir la Bíblia o qualsevol altra informació relacionada amb el cristianisme, però molts d'aquests entorns informàtics no són accessibles a les nostres tecnologies específiques. Les persones cegues podem escoltar Ràdio Estel però, fins fa poc més de quatre anys, no podíem llegir *Catalunya Cristiana*. Ara ho podem fer gràcies a la nostra Associació Mirada Solidària i a la redacció d'aquest setmanari; trimestralment, elaborem una edició en braille de *Catalunya Cristiana* en què recopilem els principals articles, reportatges o informacions més atemporals publicades al setmanari convencional «en tinta».

Catalunya Cristiana va rebre un guardó per part de la Unesco. Què va suposar aquest premi per a la vostra Associació?

Va ser una satisfacció molt gran que una organització com la Unesco premiés la nostra tasca cultural, social i espiritual. Alhora, va suposar també una aportació econòmica que ens ajuda a continuar amb les nostres publicacions tant de *Catalunya Cristiana* edició braille com de *Mirada Cristiana* en àudio, feina que volem seguir tirant endavant ara i, si Déu vol, per molts anys més.

Creu que hi ha prou eines d'adaptació per ajudar les persones cegues al dia a dia? Cal encara més conscienciació social?

S'ha avançat molt, si ho comparem amb 30 o 40 anys enrere, però certament cal encara molta sensibilització social i fer més real la inclusió en tots els àmbits socials i laborals. Especialment, cal incorporar a totes les facultats d'arquitectura, enginyeria, informàtica, disseny, i en general en tot tipus de formació tècnica i professional, una matèria que conscienciï del fet que sempre cal pensar en tothom a l'hora de fer un nou producte. En una societat tan materialista en què compten tant els números, cal conscienciar del fet que les minories fem més grans les majories si se'ns té en compte.

Com podem avançar cap a la inclusió en l'Església?

Les persones cegues poden participar en les activitats de la seva parròquia, sempre d'acord amb les seves possibilitats. En aquest sentit, és important que les parròquies vegin les persones cegues com a iguals, i no com una persona que necessita ajuda, ja que també poden aportar molt a la comunitat.

D'altra banda hi ha la qüestió del braille en els cantorals, que també podria ser més present a les nostres esglésies. Si ho aconseguim tindrem una Església cada vegada més inclusiva, com la que ens va mostrar Jesucrist mateix.

Podeu contactar amb l'Associació Mirada Solidària per e-mail o telèfon / WhatsApp: info@mirada-solidaria.net i T. 639 866 483

Catalunya Cristiana braille és un llibre mida DIN-A4, escrit en sistema braille, còmode de portar, llegir i meditar al lloc que cadascú triï per a la seva lectura.

També elaboreu la revista trimestral en àudio CD anomenada *Mirada Cristiana*. En què consisteix?

És una publicació on lectors voluntaris graven diversos articles de publicacions cristianes en català. D'aquesta manera, l'Associació Mirada Solidària vol contribuir a augmentar aquestes eines evangelitzadores tot adaptant-les a les persones cegues. Alhora, per a totes les parròquies que ho desitgin, des de l'Associació també podem proporcionar orientacions per adaptar millor a les persones cegues o amb baixa visió les activitats i pregàries que s'hi realitzen.

El 2019 l'edició en braille de

Foto: Miquel Albert Soler, rebent el guardó de «Fem Cultura amb els Colors de la Unesco» l'any 2019.

JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL

Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

La tasca d'educar

Benvolguts i benvolgudes,

Durant aquestes últimes setmanes, ni que sigui amb les dificultats afegides a causa de la pandèmia, els nostres infants i joves han tornat a l'escola, a l'institut, a la universitat. Alguns hi han arribat amb llacunes importants del curs passat, llacunes de contingut i/o de capacitat receptiva degudes al confinament de la primavera. I també, hi han arribat després d'un estiu molt diferent, que en molts casos ha estat difícil de gestionar, sobretot per als més petits. Amb ells, mestres i professors, amb una plantilla augmentada respecte als cursos anteriors, han tornat disposats a seguir donant-ho tot perquè aquestes llacunes vagin esmenant-se i per tal de recrear un mínim d'harmonia i de normalitat a les aules, sigui en les circumstàncies que sigui.

Cal remarcar que durant aquest temps passat, i segur que al llarg d'aquest nou curs, homes i dones professionals de l'ensenyament i de serveis col·laterals han fet i faran esforços significatius a favor d'infants i joves. Cal remarcar, igualment, que aquest esforç s'ha tenyit i es tenyirà en molts moments de solidaritat i de generositat envers

els propis companys, envers les famílies que més estan patint, envers tota la societat. La imaginació i l'enginy, sense parlar de les moltes hores que s'utilitzen per seguir connectats amb els alumnes, avala no sols la seva vàlua professional, sinó sobretot la humana.

No és ja, aquest, un valor incalculable que tenim l'oportunitat d'ensenyar? Habitualment, i tot i que en els darrers anys aquest ha estat ja un tema de debat, hem centrat les escoles en la transmissió de continguts, i tanmateix estem experimentant en pròpia carn que la comunicació de valors fonamentals són part imprescindible de l'ensenyament i del futur desenvolupament laboral i social. No cal dir que en aquesta tasca escoles i nuclis familiars són totalment imprescindibles i complementaris.

Els nostres infants i joves estan assedegats de valors que tenim el deure de transmetre. Eduquem-los en tot allò que estem potenciant i generant al llarg d'aquest temps de pandèmia. Imprescindibles per a una convivència reeixida i joiosa, indiquem-los el camí de la solidaritat, la generositat, el fet de potenciar el bé comú per damunt del bé propi.

Ensenyem-los també la vàlua de les coses petites, la pau i l'assossegament de tenir-ne prou amb el que hom té, encara aprenent a donar a aquell que en té menys. I ajudem-los a veure la realitat d'un mateix i dels altres des de la més bonica capacitat d'acceptació i de complicitat.

L'Església ha estat sempre conscient de la immensa vàlua de l'educació, i moltes obres religioses han sorgit amb l'impuls d'aconseguir un ensenyament igual per a tothom, que possibilités l'obertura d'esperit que tot ésser humà necessita per al seu desenvolupament integral. Avui, com sempre i potser encara més, els nostres infants i joves necessiten exemples educatius on puguin emmirallar-se, on trobin la fermesa i la coherència que caracteritza la persona humana, on aprenguin que la finalitat de tota educació és la construcció entusiasta de la civilització de l'amor. El nou curs, doncs, apareix amb força com a lloc de missió, una missió evangelitzadora, generadora d'humanitat exquisida i de cultura integral i integradora. Estiguem atents a aquest signe del temps i servim-lo amb coratge.

Ben vostre,

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

L'aventura de viure

Vivim en un món d'extrems; en alguns temes ens entestem a buscar una explicació racional a tot, mentre que en altres aspectes de la vida ens deixem portar i dominar pels sentiments, emocions i afectes. Hi ha qui dona molta importància a la ment, però també hi ha qui se centra només en els sentiments. Tenim en aquests extrems algun centre d'equilibri, de gravetat, de solidesa? Sí, el cor.

El cor és, en la Bíblia, la font dels nostres pensaments, paraules i accions. És allò més profund de nosaltres mateixos. És per això que la Sagrada Escripura ens diu que l'home mira les aparences, però Déu mira el cor (cf. 1Sa 16,7).

Vivim en una societat en la qual preval invertir el temps en coses aparentment útils i en plaers efímers. Se sobreestima actuar i fer moltes coses alhora. Està mal vist *perdre el temps*, contemplar les coses. No obstant això, cal aturar-se i mirar al voltant per ser capaç d'apreciar la bellesa de tot el que ens envolta. És important també saber perdre el temps i compartir-lo amb els altres.

Contemplar Jesús en els Evangelis ens descobreix una nova manera de viure la vida. El nostre diàleg diari amb Déu a partir de la vida i del testimoni de Jesucrist ens va transformant a poc a poc. És un canvi interior lent i progressiu que aflora sense que nosaltres ens n'adonem. Contemplar i acollir la vida i les paraules de Jesús ens renova la manera de mirar la vida i d'actuar. Tinguem els mateixos sentiments que Crist (cf.

Fl 2,5). Des d'aquesta actitud davant la vida, podem descobrir i contemplar la bellesa que atesora la creació; reconèixer Crist en els pobres i necessitats; meravellar-nos davant la mirada innocent d'un nen. Aprendre a gaudir d'allò més senzill i habitual. Descobrirem que hi ha una altra manera d'estar viu.

Els cristians, sabent que tot — absolutament tot— és un regal que hem rebut, hauríem de fascinar-nos davant la vida. No és qüestió d'esforç ni de mentalització, sinó que es tracta simplement de descobrir la vida que Jesús ens ofereix, demanar-la amb intensitat i disposar-nos a acollir-la. És impressionant saber que som fills de Déu i saber que camina al costat nostre perquè puguem gaudir d'una vida eterna amb Ell.

Atrevir-se a viure una vida cristiana és el pas necessari per poder acollir l'amor i la vida que venen de Déu i que rebem per Jesucrist. És Déu mateix que vol entrar en nosaltres per transformar-nos l'existència i descobrir una nova manera de viure que ompli els nostres anhels i desitjos més profunds, aquells que emergeixen del cor. ¡Com ens canvia l'existència quan deixem que Déu ocupi el centre!

Benvolguts germans i germanes, ser cristià és el repte més gran i apassionant que podem arribar a viure. Atrèvim-nos a viure aquesta aventura i no perdem l'oportunitat de compartir-la amb els que ens envolten. Que Déu us beneeixi i us acompanyi en aquesta noble missió.

COMENTARI DE LA PARAULA

El Regne de Déu té certa semblança amb un home rei que celebrà unes noces per al seu fill

«Els summes sacerdots i els ancians del poble, en adonar-se que la paràbola dels vinyaters homicides anava per a ells, intentaren agafar Jesús, però tenien por del poble» (21,45-46). «Jesús reaccionà i els parlà de nou en paràboles.» És la tercera d'un conjunt de paràboles destinades als dirigents d'Israel, en el marc del Temple. Les tres tenen com a protagonista «un

home que tenia dos fills» (I), «un home amo de la casa que plantà una vinya» (II), i «un home rei» (III), on «home» figura sempre al principi per mostrar la humanitat de Déu amb qui se'l compara. Les dues primeres tenen com a tema central «la vinya»: en un principi Déu l'hauria confiada a tota la humanitat, però, en refusar de treballar-la, la confià a Israel que, malgrat que acceptà la Llei, no li fou fidel, fins al punt que els recaptadors i les prostitutes li han pres la davantera (I); Déu mimà la vinya d'Israel, esperant que li aportés fruits, però els vinyaters mataren els seus servents quan anaren a collir-los (II). La tercera paràbola està centrada en el banquet de noces que Déu prepara per al seu Fill, a qui havien matat els vinyaters: ara prepara el banquet de noces definitiu, però els primers convidats no se n'han fet dignes. Sense immutar-se, a diferència del

GLÒRIA MONÉS

«rei aquell que, en sentir-ho, s'airà i, havent enviat la seva tropa, exterminà els assassins», envia de nou els seus servents perquè vagin «per les cruïlles dels camins» del món i convidin tothom que trobin, dolents i bons, a les noces del seu Fill. El banquet s'omplí de comensals: «pobres, invàlids, cecs i coixos», com detallarà Lluç (Lc 14,21). Per poder-hi participar posa una sola condició, que portin «el vestit de boda» que cada un haurà adquirit amb les bones obres. Lluç s'absté de transcriure-ho. A Mateu li encanta el que fa referència al judici final. Clou les tres semblances amb una dita que ens invita a reflexionar: «Perquè molts són els cridats, però pocs els elegits.»

JOSEP RIUS-CAMPS
Teòleg i bibliista / riuscamps@yahoo.es

CONSULTORI BÍBLIC

PILAR CASALS
Bibliista i egiptòloga

Té cap simbolisme la muntanya a la Bíblia?

Si fa uns dies parlàvem del desert i el seu simbolisme, la muntanya és un altre dels elements que destaca pel mateix. Geogràficament, la muntanya és un lloc elevat, fix en l'orografia, referent enmig de la natura, que requereix de l'esforç per coronar-la, misteriosa ja que es troba propera al cel, espai de trobada amb la divinitat. Com més alta, com més imponent, com més difícil la seva ascensió, proposa un repte més gran a l'ésser humà. La muntanya i la seva ascensió es converteixen en símbol per excel·lència de l'elevació espiritual.

«Moisès pasturava el ramat del seu sogre Jetró, sacerdot de Madiàn. Un dia, mentre guiava el ramat desert enllà, va arribar a l'Horeb, la muntanya de Déu. Allí se li va aparèixer l'àngel del Senyor en una flama enmig d'una bardissa. Moisès va mirar i veié que la bardissa cremava però no es consumia» (Ex 3,1-2).

És en aquest marc on la revelació porta l'empremta de la iniciativa de Déu. És Ell qui crida Moisès i el convida a entrar en diàleg amb Ell. La muntanya es converteix en un espai dialogal entre Déu i l'ésser humà, de llibertat a llibertat. Déu es revela a través del símbol del foc, imatge de la seva presència, velant i revelant Qui és, preservant-ne alhora el misteri. L'aliança amb el poble d'Israel, la seva constitució, queden entrellaçats amb aquest espai, a través del qual amb les seves paraules Déu convida l'ésser humà a viure més humanament, deixant-se acompanyar de la seva guia, una guia en què la justícia, la llibertat, la gratuïtat... en definitiva, l'Amor en totes les seves vessants, pugui desplegar-se en nosaltres.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XXVIII de durant l'any

Lectura primera

Is 25,6-9

El Senyor prepararà un convit i eixugarà les llàgrimes de tots els homes

Lectura del llibre d'Isaïes:

En aquesta muntanya, el Senyor de l'univers prepararà per a tots els pobles un convit de plats gustosos i de vins rancis, de plats gustosos i succulents, de vins rancis clarificats. Farà desaparèixer en aquesta muntanya el vel de dol que cobreix tots els pobles, el sudari que amortalla les nacions; engolirà per sempre la mort. El Senyor eixugarà les llàgrimes de tots els homes i esborrarà l'oprobri del seu poble arreu de la terra. Ha parlat el Senyor. Aquell dia diran: «Aquí teniu el nostre Déu, de qui esperàvem que ens salvaria: alegrem-nos i celebrem que ens hagi salvat», perquè amb tota certesa la mà del Senyor reposarà sobre aquesta muntanya.

Salm responsorial

22

El Senyor és el meu pastor, no em manca res, em fa descansar en prats deliciosos; em mena al repòs vora l'aigua, i allí em retorna. Em guia pels camins segurs per l'amor del seu nom.

R. Viuré sempre a la casa del Senyor.

Ni quan passo per barrancs tenebrosos no tinc por de res, perquè us tinc vora meu; la vostra vara de pastor m'asserena i em conforta. *R.*

Davant meu pareu taula vós mateix, i els enemics ho veuen; m'heu ungit el cap amb perfums, ompliu a vessar la meva copa. *R.*

Oh sí! La vostra bondat i el vostre amor m'acompanyen tota la vida, i viuré anys i més anys a la casa del Senyor. *R.*

Lectura segona

Fl 4,12-14.19-20

Em veig amb cor per a tot, gràcies a aquell que em dona forces

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Filipis:

Germans, sé viure enmig de privacions, i sé viure igualment en l'abundància. Estic avesat a tot: a menjar bé i a passar fam, a tenir de tot i a trobar-me mancat d'allò que necessito. Em veig amb cor per a tot, gràcies a aquell que em dona forces. Però heu fet molt bé d'ajudar-me, ara que vivia en l'estretor. El meu Déu satisfarà les vostres necessitats d'acord amb l'esplendidesa de la seva glòria en Jesucrist. A Déu, Pare nostre, sigui donada la glòria pels segles dels segles. Amén.

Al·leluia

Ef 1,17-18

Que el Pare de nostre Senyor Jesucrist il·lumini els ulls del nostre cor perquè coneguem a quina esperança ens ha cridat.

Evangelí

Mt 22,1-14

Convideu a la festa tothom que trobeu

Lectura de l'evangelí segons sant Mateu:

En aquell temps, Jesús proposà aquesta altra paràbola als grans sacerdots i als notables del poble:

«Passa amb el Regne del cel com amb un rei que celebrava el casament del seu fill: envià els seus homes a avisar els convidats, però no hi volien anar. Llavors n'envià d'altres que diguessin als convidats: "Ja tinc preparat el banquet, he fet matar els vedells i l'aviram. Tot és a punt: veniu a la festa." Però ells no en feren cas: l'un se n'anà al seu camp, l'altre als seus negocis, i altres agafaren els enviats, els maltractaren i els mataren. El rei, en veure això, s'indignà, i envià les seves tropes per exterminar aquells assassins i incendiar-los la ciutat. Mentrestant, digué als seus homes: "El banquet de casament és a punt,

però els convidats no se'l mereixen. Pertant, aneu a les sortides dels camins i convidau a la festa tothom que trobeu." Ells hi anaren, i reuniren tothom qui trobaven, bons i dolents. I la sala del banquet s'omplí de convidats.

»[Quan el rei entrà a veure els convidats, s'adonà que un home dels que eren allí no duia el vestit de festa, i li digué: "Company, com és que has entrat sense vestit de festa?" Ell va callar. Llavors el rei digué als qui servien: "Lligueu-lo de peus i mans i traieu-lo fora, a la fosca." Allà hi haurà els plors i el cruixir de dents. Els cridats són molts, però no tants els elegits.»]

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC A; FERIAI II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 4)

Octubre

11. DIUMENGE

Diumenge XXVIII de durant l'any, Verd. Lectures: Isaïes 25,6-10a / Salm 22 / Filipencs 4,12-14,19-20 / Mateu 22,1-14

SANTORAL: Germà, b. i mr.; Joan XXIII, p.; Maria Soledat Torres Acosta, rel. i fund.

12. DILLUNS

Mare de Déu del Pilar (F), Blanc. Lectures: 1 Cròniques 15,3-4.14-16;16,1-2 / Salm 26 / Lluc 11,27-28
SANTORAL: Rarimi, mr.; Serafi de Monte Granario, rel.

13. DIMARTS

Fèria, Verd. Lectures: Gàlates 5,1-6 / Salm 118 / Lluc 11,37-41. Tarragona: *beat Manuel Borràs i Ferré (MO)*, Vermell.
SANTORAL: Celedònia, vg.; Eduard, rei.

14. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: Gàlates 5,18-

25 / Salm 1 / Lluc 11,42-46. O bé: *Sant Calixt I (ML)*, Vermell.

SANTORAL: Just, b.; beata Maria Poussepin, rel. i fund.

15. DIJOUS

Santa Teresa de Jesús (F), Blanc. Lectures: Siràcida 15,1-6 / Salm 88 / Mateu 11,25-30

SANTORAL: Bru, b.; Tecla, ab.; Teresa de Jesús, rel. i doctora.

16. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Efesis 1,11-14 / Salm 32 / Lluc 12,1-7. O bé: *Santa Hedvig (ML)*, Blanc; *Santa Margarida Maria Alacoque (ML)*, Blanc.

SANTORAL: Bertran, b.; Gal, ab.; Galderic

17. DISSABTE

Sant Ignasi d'Antioquia (MO), Vermell. Lectures: Efesis 1,15-23 / Salm 8 / Lluc 12,8-12

SANTORAL: Exupèria, mr.; Rodolf, mr.

El Sant 16 OCTUBRE

Santa Margarida Maria Alacoque

A l'època moderna el catolicisme, en bona part per tal d'oposar-se al protestantisme, va conèixer una gran expansió de les devocions, i una de les més populars va ser la del Sagrat Cor de Jesús. La gran difusora, entre d'altres, d'aquesta pietat va ser santa Margarida Maria Alacoque (1647 - 1690).

Des de ben jove, aquesta santa francesa va rebre algunes visions de la Mare de Déu, cosa que la va moure a entrar a l'orde de la Visitació, més coneguda com les Saleses, concretament a la comunitat de Paray-le-Monial. Una vegada dins la vida religiosa, va continuar tenint visions, en aquest cas de Crist. Va ser a partir d'aquesta experiència que santa Margarida Maria Alacoque es va oferir personalment com a víctima del Cor de Jesús. Més aviat incompresa en un primer moment, va ser el jesuïta sant Claudi de la Colombière qui la va animar a escriure les seves vivències místiques, i gràcies a això es va difondre amb molt d'èxit la devoció al Sagrat Cor de Jesús. Va ser canonitzada el 1920 per Benet XV.

És temps de donar gràcies?

EMILI VILLEGAS ARTACHO
Delegat diocesà de Pastoral Sacramental i Litúrgia d'Urgell
mossenemili@gmail.com

Si hi ha una qualitat que ens defineix com a cristians és la nostra capacitat de donar gràcies. Segurament ens ve marcada en el nostre carnet d'identitat pel sacrament dels sacraments: l'Eucaristia, que en la seva etimologia grega precisament vol dir «acció de gràcies». Fins aquí cap novetat. Ara bé, qui hagi anat a missa els darrers dies s'haurà adonat que el 5 d'octubre varem tenir la celebració litúrgica de les Tépores d'Acció de Gràcies i de Petició. Acostumats a resseguir el fil conductor que ens proposa el santoral, aquesta celebració, d'entrada, ens pot plantejar un interrogant: què celebrem realment?

Històricament, les Tépores van néixer com uns dies d'oració i dejuni per santificar uns dies molt determinats del curs agrícola. I és que, sembla que antigament hi havia tres collites principals durant l'any: la del blat a l'estiu, la verema al començament de la tardor i la de l'oliva al desembre. A aquestes tres Tépores se n'afegiren, posteriorment, unes quartes, en el mes de març, per potenciar el sentit penitencial, ja que coincidien amb el temps de Quaresma. Així és com es va començar a parlar de les Quatre Tépores que corresponien a la santificació de l'inici de les quatre estacions de l'any. Fins i tot el papa sant Lleó Magne (390-461) dedica algunes de les seves homilies a les Tépores considerant-les d'origen apostòlic. Perquè sembla que aquestes

celebracions van tenir origen a l'Església de Roma i posteriorment es van anar estenent per Occident.

L'actual legislació litúrgica sobre les Tépores i les Rogatives deixa la seva regulació a criteri de les Conferències Episcopals. Així ho trobem en el document *Mysterii Paschalis* de Pau VI, document en el qual se'ns dona la normativa universal de l'Any litúrgic. En ell es determina que les Tépores es configurin segons les pròpies necessitats locals, ja que avui ja no vivim a ritme de les collites agrícoles. És per això que a casa nostra es va determinar que aquestes quatre antigues Tépores es reduïssin a una sola època de l'any: en el començament de les activitats del curs, un cop acabades les vacances, i va es va situar aquesta Fèria major en la setmana del 5 d'octubre.

Fins aquí la teoria. Algú es pot preguntar llavors: és temps de donar gràcies? Amb el panorama que tenim? Certament que és difícil respondre aquesta pregunta, però la litúrgia, que ho té tot pensat, afegeix la possibilitat de la Petició. I és que la segona part d'aquesta celebració litúrgica inclou les Peticions o Rogatives que, històricament, van néixer per respondre a les necessitats singulars d'una comunitat. Així, si no ens veiem amb cor de donar gràcies sempre ens quedarà la possibilitat de poder fer presents les nostres súplices.

Benaurats els pobres!

JOSEP BALLBÈ I URRIT

El pare Manel ens ha deixat —de puntetes i sense fer gaire soroll— un mes i un dia després del gran Pere Casaldàliga. Projectat des de sempre en una tasca feixugament incansable (que els ho preguntin als veïns dels barris de la Trinitat, Roquetes, Verdum i Nou Barris). Alhora, als residents d'algunes presons barcelonines. Allí va desenvolupar un suport evangèlic envers els col·lectius més pobres i marginals.

El 2004 va crear la Fundació Pare Manel i va organitzar la gala *Guanya't el cel amb el pare Manel*. Dues iniciatives fantàstiques. A hores d'ara, val la pena que el bisbat barceloní posi fil a l'agulla. No es pot deixar morir aquesta petita llavor.

Comparar l'obra del pare Manel amb la del bisbe del Mato Grosso no és gens desgavellat. Ans al contrari. Crec fermament que som davant d'un autèntic prevere del poble, incardinat al nucli de la sovint injuriada teologia de l'alliberament. Si l'Església vol predicar l'evangeli, ha de conèixer què pensen les bases. Sabent i acceptant realment que la configurem tots. En aquest punt, pren total vigor una frase del papa Francesc, pro-

clamada a les Jornades Mundials de la Joventut de Rio de Janeiro, el 2013: «Cal sortir al carrer. A generar enrenou a les diòcesis. L'Església ha d'abandonar la mundanitat, la comoditat i el clericalisme.» Algú gosarà contradir aquest sentit en la vida de mossèn Manel?

Estic convençut que el missatge de les benaurances escau en l'ideari del nostre personatge. Sempre he reconegut i admirat profundament la vàlua i el compromís social dels voluntaris. Gràcies a ells, poden «tapar-se» moltes mancances vitals i mínimes que les administracions deixen de la mà de Déu. En el fons, el pare Manel era un d'ells...

No se n'ha anat, tanmateix, en olor de multituds. Al cap i a la fi, «no deixava que la seva mà esquerra sabés el que feia la dreta» (Mt 6,3). Com tampoc no feia pas les coses per ser vist o adulat. Estimava els desvalguts, lluitava per un món millor. Trobarem a faltar el seu somriure, el seu quefer incansable, la seva estima immensa per aquells que es trobaven sols i abandonats.

Que ben aviat tinguem la sort d'heretar els seus tresors...! Si més no, en forma d'algun altre tipus valent que prengui les regnes del seu «llegat patrimonial».

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES SOBRE
DOCTRINA I MORAL
pel Dr. Joan Antoni Mateo

Fills i matrimoni

Una parella, després d'uns anys de convivència, va decidir casar-se. A la mare de la núvia li feia il·lusió que es casessin per l'Església, tot i que ells no eren practicants. En la preparació, el sacerdot, en conèixer que ella no volia tenir fills, els va dir que no podien casar-se per l'Església. Conec parelles que no podien tenir fills i que es van casar per l'Església sense cap problema...

Feia temps que no m'arribava una consulta de tema matrimonial. Cal dir que actualment la paraula «matrimoni» pot rebre significats ben variats i n'hi ha que són totalment incompatibles amb el matrimoni cristià. Hi ha dos requisits fonamentals per contraure matrimoni per l'Església. En primer lloc, que tots dos contraents, de manera lliure i conscient, vulguin construir una comunitat de vida i amor indissoluble. És a dir, si una persona es casa amb la convicció de «mentre duri» o «ens vagi bé», no es casa realment en el Senyor. I, en segon lloc, que hi hagi la voluntat d'acceptar els fills que Déu els pugui donar.

Si la contraent en qüestió es proposava no tenir fills de manera absoluta i perdurable en el temps, el matrimoni hauria estat invàlid i el sacerdot va fer molt bé d'advertir-los i evitar una paròdia. Una altra cosa seria que la voluntat de no tenir fills s'adapti a unes circumstàncies molt concretes, per un temps determinat i per poderoses raons. En aquest cas, seria ben diferent. Amb tot, hi veig coses rares i anòmales. Em deixa perplex que la mare sigui qui ha de convèncer-los que «sigui per l'Església». Poca convicció i iniciativa veig en aquests nuvis. Pel que fa als fills, l'expressió «tenir» em sembla poc afortunada. Els fills són do de Déu i s'han de «rebre». Finalment, cal diferenciar entre aquelles persones que «no poden tenir fills» i les «que no volen tenir-ne». És una cosa totalment diferent.

PER ENVIAR CONSULTES AL DR. MATEO:
elconsultori@hotmail.com
Ap. de correus 121-25620 Tremp (Lleida).

Postals des d'Andalusia

El convent de les jerònimes

Fa poc, el 30 de setembre passat, es va clausurar el XVI centenari de la mort de sant Jeroni. Va morir aquest dia de l'any 420, a Betlem, on durant 35 anys va portar una vida d'asceta en una cova, que encara avui es pot visitar sota l'església de Santa Caterina. Sant Jeroni es va dedicar a la traducció de la Bíblia hebrea al llatí, traducció coneguda com la Vulgata, que durant 15 segles ha estat la Bíblia habitualment llegida a l'Església occidental. Les religioses del convent de Santa Marta, de Còrdova, van celebrar una Eucaristia presidida pel vicari de religioses, Mons. Alberto González.

Fa un any, en l'obertura del centenari, vaig tenir l'honor de pronunciar el pregó i anunciar els actes programats per aquest monestir cordovès. Molt poc, pràcticament res, s'ha pogut realitzar, a causa de la pandèmia. Ens quedarà, això sí, la silueta d'aquest sant, doctor de l'Església, un autèntic campió de l'ascetisme que al final dels seus dies va experimentar una segona conversió. Entre les anècdotes de la seva vida, figura amb un especial relleu l'aparició de Jesús, una nit de Nadal, que li va dir: «Jeroni, què em regalaràs pel meu aniversari?» El sant no l'encertava en el regal de l'ofertament de la seva vida, la pobresa, els dejunis o penitències. Fins que el mateix Jesús li va suggerir: «Dona'm els teus pecats perquè te'ls pugui perdonar.» En aquesta hora difícil i, per a tantes persones, angoixosa i dramàtica, sant Jeroni apareix com un home d'esperança i de fe. La medecina del dolor, dirà comentant la Sagrada Escripura, és l'amor.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Una imatge sorprenent

L'altre dia, llegint el vostre setmanari, em va sorprendre veure-hi una fotografia de la reunió que va mantenir la cúpula de la Conferència Episcopal Espanyola amb el Papa.

Cap dels prelatos portava la mascareta i no es respectava la distància social: entre el papa Francesc i els cardenals Omella, Osoro i Mons. Argüello hi havia menys de dos metres. Que potser al Vaticà aquesta mesura no és obligatòria?

Aprofito per felicitar tot l'equip de redacció i direcció de *Catalunya Cristiana* per la vostra magnífica revista setmanal.

NORA RAMONEDA
Lleida

Una anàlisi molt recomanable

Diferents diaris, revistes i televisions s'han fet ressò del llibre *Mujeres brújula en un bosque de retos* (Espasa), escrit per Isabel Sánchez, presentada com una de les dones més influents de l'Opus Dei.

M'ha picat la curiositat, en primer lloc, el títol i, posteriorment, conèixer com pot influir una dona en un organisme eclesial. Es podria considerar un llibre d'autoajuda en el món on ens ha tocat viure; no només per la pandèmia mundial, sinó també per la crisi de la persona humana, cada vegada més individualista, consumista i antagonista. No s'exerceixen els drets d'igualtat, no hi ha respecte ni per la raça, ni per la cultura, ni per als pensaments i, encara menys, per les religions.

Independentment de la seva posició de servei en la direcció de l'Opus Dei, l'autora fa una anàlisi

profunda dels problemes més actuals: feina, pau, educació, família, feminisme, solidaritat, sostenibilitat, etc. Fa ús d'exemples concrets: dones que ha conegut, a les quals anomena *influencers* com a representants del lideratge de carrer (gent del carrer). Desitjo acabar amb una cita del llibre: «Si volem fer coses bones, nosaltres hem de ser millors.»

CRISTINA CASALS MASSÓ
Esplugues de Llobregat

La tornada a l'escola

La tornada a l'escola s'ha produït quan Espanya s'ha convertit en el país d'Europa més castigat per la segona onada del Covid. I quan els responsables polítics han tornat a improvisar en una qüestió essencial. La normativa i els criteris són genèrics i ha recaigut tot el pes dels temes més delicats sobre pares i professors.

De moment, els pares amb un fill en quarantena no es poden acollir a una baixa. No hi ha cap més fórmula que un nou exercici de responsabilitat social, això sí, amb el suport dels poders públics. I això significa testos massius i repetits per als professors i més contractacions de docents: es calcula que en calen més de 40.000. El Covid ens exigeix gastar, ens exigeix endeutar-nos, però és difícil pensar en un deute més útil que el que genera l'educació.

JUAN GARCÍA
Càceres

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Després de diversos entrebancs, la construcció ha pogut recuperar l'aspecte original

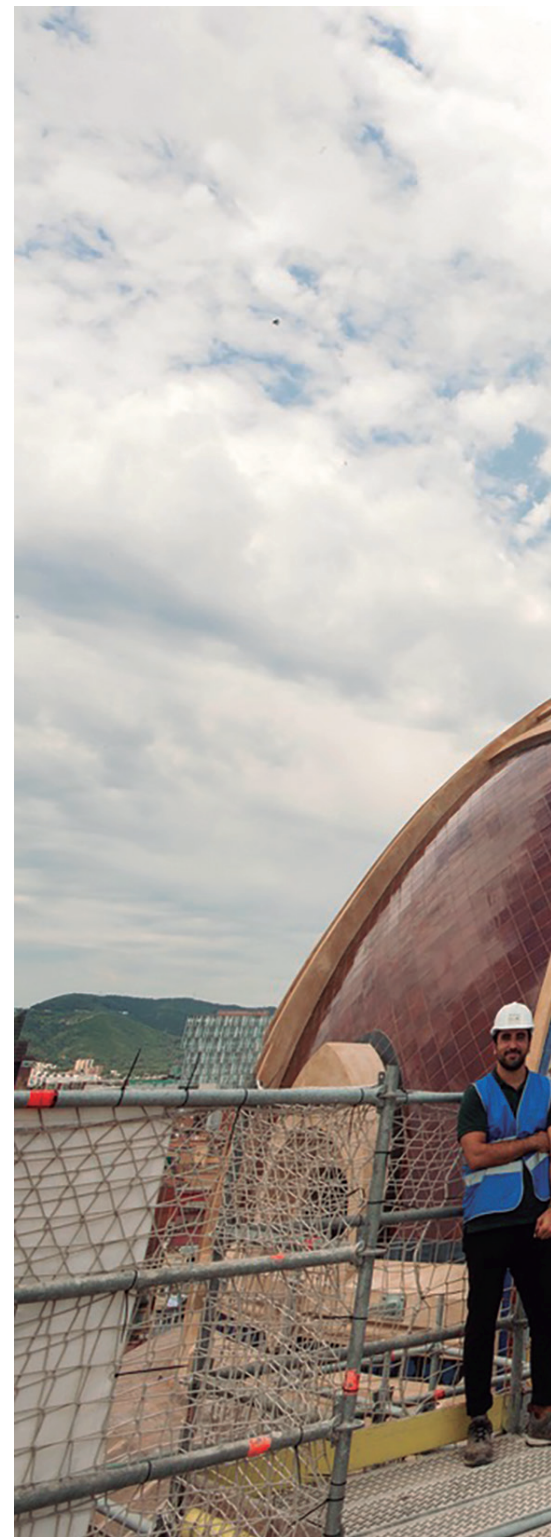
Restaurada la cúpula de Sant Andreu de Palomar

Al nostre país tenim la sort de conservar una gran riquesa patrimonial en forma d'edificis religiosos. Però el manteniment d'aquestes construccions demana recursos i una actuació constant de l'Església, les administracions i els particulars. Per això és una bona notícia que després d'anys de retard, i malgrat la pandèmia, finalment aquest estiu s'hagin pogut acabar les obres de restauració de la cúpula de l'església de Sant Andreu de Palomar, a Barcelona.

Encara que el temple està documentat des de l'alta edat mitjana, l'església actual no és gaire antiga, es va inaugurar el 1882. Malgrat tot, diverses circumstàncies n'havien degradat notablement la cúpula i altres parts. Com explica Esteve Cabré, arquitecte de la intervenció, «l'església va patir les obres d'excavació a cel obert del metropolità a la dècada dels anys seixanta. Les conseqüències van ser el moviment de la façana i esquerdes a la volta central del temple fins a la zona de la cúpula. Vam tenir els primers desprendiments de parts de la ceràmica i obra de la cúpula l'any 2003, amb afectacions parcials a la coberta del creuer. A més, les esquerdes del revestiment de ceràmica dels gallons de la cúpula eren causades per les diferències de temperatura entre les dues cares (interior-exterior). Igualment, els rovells de l'estructura metàl·lica havien provocat esquerdes a l'obra de fàbrica de la llanterna».

Una actuació complexa

Així que es van detectar aquests problemes, es van redactar els informes corresponents i es va fir-

ESTEVE CABRÉ
«Una dificultat ha estat el muntatge de la bastida, amb una alçada total de 60 metres»

cultat que es va haver de superar va ser el muntatge de la bastida, tant per l'alçada total (60 metres des del terra), com per la forma de la doble curvatura de la cúpula. La segona dificultat va ser que per muntar la bastida tot el material s'havia d'entrar per un dels òculs de mides reduïdes.»

Per tot plegat, la restauració no ha estat gens fàcil. Es tractava de solucionar les patologies estructurals i constructives que patien la cúpula i la llanterna, i que no es van acabar de confirmar del tot fins que els tècnics hi van poder accedir. Segons Cabré, «es partia d'un bon projecte, però quan va estar instal·lada la bastida, l'equip tècnic va poder constatar la realitat física. L'estructura metàl·lica interior es va haver de reforçar mitjançant una passarel·la, així com la cara interior de la cúpula amb una capa armada amb malla de fibres de basalt. També es van cosir les esquerdes i es van substituir la majoria de les rajoles dels gallons. Dels vuit nervis de la cúpula, se'n van poder mantenir i restaurar set. Es va poder mantenir la ceràmica original del casquet de la llanterna. La creu metàl·lica que corona la llanterna s'ha restaurat i se n'ha recuperat la base.»

L'actuació que s'acaba de dur a terme ha retornat a la icònica cúpula de l'església de Sant Andreu el seu aspecte original. Els feligresos i veïns ja poden tornar a veure els distintius colors vius de la ceràmica de la coberta. Però com diu Esteve Cabré, l'església encara necessitarà més intervencions en el futur: «Tot i que ens referim a la cúpula de Sant Andreu com una de sola, en realitat n'hi ha dues: una d'inferior i interior que es contempla des de dins del temple, i l'altra, superior i exterior, que veiem des del carrer. La intervenció que s'ha portat a terme ha estat, tan sols, de la cúpula exterior. El temple parroquial, a part de la cúpula, té altres zones patrimonials en què cal intervenir, i s'està treballant per tirar endavant amb el Pla Director de consolidació, restauració i conservació. Aquest comprèn entre d'altres, les pintures murals del pintor andreuenc Josep Verdguer, el campanar, la coberta, la il·luminació o la capella del Sant Crist dels Segadors, on van començar els fets de l'any 1640.»

La ceràmica de la cúpula torna a lluir els colors vius característics.

mar un conveni per tal de poder engegar les obres. Tanmateix, el projecte es va trobar amb diversos imprevistos que en van fer ajornar la posada en marxa diverses vegades: «Partim d'uns primers informes dels anys 1995-1996, però va caldre una dècada per poder signar el conveni amb les administracions (1996-2006), i encara una altra dècada a causa de la crisi econòmica (2007-2019) fins que no van començar les obres. Una vegada iniciades, la primera difi-

MAC
Barcelona
© Jesús de Vilallonga/Fundació Vila Casas

Retrospectiva de l'obra de Jesús de Vilallonga als Espais Volart

Cosmovisió existencial

Jesús de Vilallonga (Santa Coloma de Farners, 1927 – Barcelona, 2018) constitueix un vers lliure dins de la pintura catalana de la segona meitat del segle XX, un artista excepcional que es desmarca de corrents i modes. Una de les *rara avis* més singulars del seu temps, que va crear el seu propi imaginari, guiat en tot moment per «l'ull interior» de

què parlava Sigmund Freud.

L'exposició *Vilallonga, l'ull interior* aplega un centenar d'obres, que es poden admirar fins al proper 20 de desembre als Espais Volart, de la Fundació Vila Casas. Una magnífica antologia que ret un merescut homenatge al seu autor, traspassat fa dos anys. El seu discurs plàstic es caracteritza per una dimensió existencial, que plasma mons fascinants des d'una essència nua a través de colors, formes i línies sintetitzats al màxim.

Comissariada per la seva filla Marta de Vilallonga, la mostra exhibeix treballs de diverses èpoques: des de finals dels anys cinquanta fins a les més recents, del 2016. «Les seves figures graviten en un espai intemporal, quasi sense perspectives. Amb una personal cal·ligrafia, tatua les superfícies i traça els contorns en una gestualitat contínua i una paleta de colors n'aporta relleu», constata la seva filla en el catàleg de l'exposició. I el defineix com «un personatge èpic que lluitava en un món oníric».

Fecunda carrera

Format al taller de Ramon Rongent —pioner de l'art contemporani a Catalunya, la figura del qual s'hauria de reivindicar com cal— i a l'École des Beaux-Arts de París, Jesús de Vilallonga marxa al Quebec el 1954 i és contractat per la Dominion Gallery de Mont-real, a la qual restarà vinculat durant els trenta anys següents. Per tant, és al Canadà on desenvolupa gran part de la seva obra i se li fan els principals encàrrecs.

Al llarg de la seva fecunda carrera, Vilallonga va deixar-se seduir pel surrealisme, el simbolisme, l'art abstracte o l'expressionisme. Mai no va ser un pintor catalogable. «Les nostres vides són viatges en constant evolució. El contingut de

«Le créateur»
(1973).

«Sedució:
La Pitonissa»
(1978).

les meves il·lustracions és la conseqüència permanent d'un viatge en mi mateix. Sempre hi haurà un llindar impossible de creuar que romandrà en el desconegut», afirmava l'artista.

En aquesta retrospectiva, cal destacar obres tan notables com ara *El guardià* (1969), *Chambre noire* (1972) —on el color blau, hipnòtic, esdevé el gran protagonista dins de les tonalitats ombrívols del con-

junt—, *Le créateur* (1973), *Sedució: La Pitonissa* (1978) —una autèntica obra mestra—, *Ocell còsmic* (1980), *Le vol* (1988), *Vaixell homes i dona* (1995) o *L'arcàngel Gabriel* (2012).

En les seves imatges, Jesús de Vilallonga recreava una particular cosmovisió poètica i pertorbadora alhora. Sabia jugar com ningú amb la realitat i la ficció, amb la lògica i la irracionalitat. Un prestidigitador magistral.

Jesús de Vilallonga és un artista excepcional que es desmarca de corrents i modes

Sabia jugar com ningú amb la realitat i la ficció, amb la lògica i la irracionalitat

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

**CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA**

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

Isabel Correig, «Ya Isa», laica missionera durant 50 anys al Congo-Kinshasa

MN. ROBERT OTABA
Prevere de Tarragona

La Isabel va acabar la seva peregrinació terrestre el dijous 17 de setembre després d'una vida entregada a l'anunci de l'amor de Déu que uneix els homes i dones en la fraternitat sense fronteres. Així ella ho va viure durant cinquanta anys al servei dels menyspreats i abandonats de la societat congoleesa. El cristianisme autèntic es caracteritza per l'amor sense límit que brolla del mateix cor de Jesús. Tal com ho va dir Jesús: «Amb això coneixerà tothom que sou deixebles meus, si us teniu amor els uns als altres» (Jn 13,35). Aquest amor de Crist ha estat el leitmotiv de tota seva la vida envers els homes i dones que creuaven el seu camí existencial: comunicar-los l'amor de Déu que consola i restableix la persona ferida pels pecats.

Ella, juntament amb un bisbe diocesà del Congo, Philippe NKie-

re, van fundar el 1985 una comunitat de consolació i d'acompanyament dels marginats per a la seva reintegració a la societat: *Ekolo ya bondeko*, que vol dir «poble de la fraternitat». Aquesta comunitat va néixer del desig de respondre a la crisi de fraternitat humana i espiritual envers els malalts, els pobres, els abandonats i els orfes que la societat discriminava.

Ekolo ya bondeko continua encara denunciant totes les causes i estructures que impedeixen la consolidació d'una sincera fraternitat al si de la societat.

I podem dir amb humilitat que el testimoni d'Isabel ja anticipa la propera carta encíclica del papa Francesc sobre la fraternitat, *Fratelli tutti*, on el Sant Pare subratlla el vincle que uneix home i dona com a germans i alhora fill i filla d'un mateix Pare del Cel. Aquesta fraternitat troba el seu fonament en l'acte suprem d'amor de Jesús

per a la salvació del món. Així va ser la vida de la Isabel lluitant per la vivència d'una fraternitat que aculli i respecti l'altre en la seva singularitat i dignitat com a persona humana estimada de Déu. Ella, amb l'escola de la fraternitat *Ekolo ya bondeko*, s'ha constituït en veu profètica que testimonia que la fraternitat autèntica existeix i alhora denuncia tota forma d'individualisme i egoisme que divideix la construcció d'un món humà.

Isabel era anomenada afectuosament *Ya Isa* en lingala, una de les llengües congoleeses, pel rol de germana gran envers els marginats i abandonats de la societat. Molts han vist en ella una germana més enllà de la seva procedència i li deien *Ya Isa* perquè vivien amb ella aquest vincle de l'amor que només neix de la fraternitat de Jesús.

Ya Isa, en la pau de Crist, descansa i fins al Cel.

El bisbe Philippe NKiere i M. Isabel Correig, amb un grup d'«Ekolo ya bondeko».

És ben clar que hi ha supernoves que han tingut un paper decisiu en la nostra història.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

Hi ha hagut supernoves que han afectat el nostre planeta

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Com sabeu, reben el nom de «supernoves» aquelles estrelles de gran massa que han acabat la seva vida «normal» fent una gran explosió. Les explosions que fan són d'una violència extrema. En poques setmanes emeten més energia que la que ha emès el nostre Sol en els seus més de 6.000 milions d'anys de vida i la llum que emeten arriba a igualar la d'uns quants milions d'estrelles; els àtoms que expulsa poden arribar a velocitats de fins a 30.000 km per segon i emigren per l'espai.

Observades per la humanitat, podem citar-ne cinc. La primera va ser registrada a la Xina l'any 185, amb una brillantor que va durar vuit mesos. Una altra va ser la del 1006, que fou observada també pels àrabs i es va produir a 7.200 anys llum de la Terra. La més cèlebre va ser la que originà la «nebulosa del Cranc», i va ser vista el 1054, durant 23 dies i 653 nits. La de Tycho, del 1572, observada per Tycho Brahe, i la de Kepler, del 1604, són les dues últimes observades a simple vista.

Que hi ha supernoves que han tingut un paper decisiu en la nostra història és ben clar. Tenim al planeta elements com el calci dels nostres ossos o el potassi o el sodi, imprescindibles per a la nostra vida que provenen certament d'explosions de supernoves, que són les que en provoquen l'existència. Podem dir que

són màquines de creació de vida.

Però hi ha un altre aspecte que destaca un article aparegut a la revista *Nature*: també poden ser màquines de destrucció. En aquest text es fa notar que l'isòtop de ferro de pes 60, o sigui, Fe-60, es troba en sediments del fons dels nostres oceans i com que aquest isòtop només es fabrica en les explosions de supernoves, s'ha arribat a la conclusió, per l'edat dels sediments, que hi va haver una de les tals explosions que afectaren la Terra. S'han tret, amb cooperació internacional, mostres de Fe-60 de 120 llocs del món. Les mostres —que van des de 3,2 fins a 1,7 milions d'anys d'antiguitat— coincideixen amb una època de refredament global, amb pèrdua de moltes espècies i aparició de noves. Les mostres corresponents a entre 8,7 i 6,5 milions d'anys pertanyen al miocè, o sigui, a un moment en què hi ha un altre reemplaçament d'espècies. I per això diuen els autors de l'article: «Els nostres resultats indiquen que hi ha hagut múltiples episodis de supernoves a distàncies de només uns 300 anys llum.»

Tindran raó del tot els autors de l'article? No som prou entesos en l'assumpte per dir-hi res definitiu, però ens ha semblat bé comunicar-vos el que hem pogut llegir sobre tot això. En el fons veiem com ha actuat la Providència per fer ben habitable el nostre planeta.

**FRA VALENTÍ SERRA
DE MANRESA**

Arxiver dels Caputxins

En la gastronomia medieval la utilització del cerfull (llat., *Anthriscus cerefolium*; cast., *perifolio*) i del comí (llat., *Cuminum cyminum*; cast., *comino*) per aromatitzar les menges fou força freqüent arreu d'Europa. Pel que fa al cerfull, a semblança del juli-vert, cal sembrar sements que siguin fresques, no massa velles, i en solcs poc profunds. Aquesta planta, d'olor agradable, actualment és força difícil de trobar-la espontània, ja que fa molts de segles que es conrea en les hortes, car forma part de les «fines herbes», que són una mescla per a guarnició i salses, on l'herba més destacada del conjunt és el cerfull.

A propòsit del comí, cal assenyalar que és una planta ja esmentada en antics papirs egipcis i en parlà també Pedani Dioscòrides en el segle primer. Ateses les seves grans propietats digestives, es conrea a Síria, Egipte i Malta. A més, de les seves oloroses sements moltes, se n'extreu el *curri*, que és usat per adobar els vinagres i algunes salses picants. En els països germànics solen posar comí en pastissos i en algunes classes de pa i, àdhuc, als Països Baixos en alguns formatges per reforçar-ne el gust. Amb les sements del comí de prat (llat., *Carum carvi*)

s'elabora un licor estomacal anomenat *kummel* i, també, d'aquestes sements del comí de prat se'n solen posar als pastissos i coques per reforçar-ne el gust, atès el poderós perfum que emeten.

La tradició remeiera ha usat la sement del comí com a contraverí i diürètic, tal com ho recollí el metge imperial i pontifici D. Andrés de Laguna († 1560): «*Es remedio excellentissimo contra las mordeduras de serpientes, y sirve también a los que tienen piedra y a los que orinan cuajarones de sangre, pero conviene beber tras ella, la simiente del apio cozida*» (*Acerca de la materia medicinal*, 308). A l'article vinent, si Déu vol, us parlaré de la batafalva o matafaluga, que també se sol posar en pastissos i coques per reforçar-ne el gust.

TRADICIONS REMEIERES

El cerfull i el comí

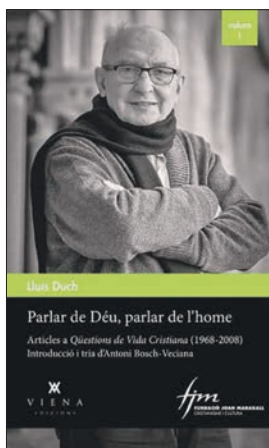
El cerfull forma part de les anomenades «fines herbes».

ANTONIO GIL MORENO

Meditaciones con encanto
Ediciones Esepé, 2020, 184 pàg.

«Meditar és necessari. I urgent. La meditació és un temps dedicat a Déu i a nosaltres», així comença la nova obra del sacerdot Antonio Gil, que ens convida a posar-nos en presència de Déu davant del Sagrari o davant d'un crucifix o enmig de la quotidianitat de la vida diària. També ens diu que «dedicar un temps a estar amb el Senyor ja és pregària».

LLUÍS DUCH

Parlar de Déu, parlar de l'home
Viena Edicions, 2020, 224 pàg.

«Els textos de Lluís Duch estan a l'alçada de moltes obres de pensadors europeus del seu moment. Sens dubte, calen temps i estudis que interpretin i donin a conèixer la seva obra.» Això afirma Antoni Bosch-Veciana en aquest volum. *Parlar de Déu, parlar de l'home* respon a aquesta necessitat, la de difondre el pensament de Lluís Duch expressat en els articles que va publicar a la revista *Qüestions de Vida Cristiana*.

JOSEP ÀNGEL COLOMÉS

Frases de santos / Las mejores frases de santos para transformar nuestra vida de fe en menos de 21 días
Amazon, 2020, 278 pàg.

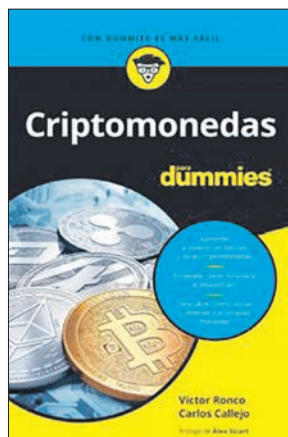
Un viatge a través de 70 temes d'avui i de sempre. El llibre inclou pensaments dels sants més famosos de la història com sant Francesc d'Assís, santa Teresa de Calcuta, sant Joan Pau II, etc. L'objectiu és animar els creients a tenir una fe més viva i alegre i reflexionar sobre aspectes de la nostra vida que ens preocupen.

MARÍA JOSÉ COTS BERTRÁN

La formación del carácter en las novelas de Harry Potter
Letrame, 2020, 106 pàg.

«Quan fa 20 anys va aparèixer la primera novel·la de Harry Potter, els meus alumnes en parlaven molt i vaig pensar que l'havia de llegir. Em va entusiasmar. La filosofia és per definició amor a la saviesa, una saviesa per ajudar a viure millor i buscar respostes. En aquestes pàgines està escrita una petita part de tot el que he après i m'he emocionat amb la lectura d'aquesta gran història de Harry Potter», explica l'autora.

VICTOR RONCO - CARLOS CALLEJO

Criptomonedas para Dummies, 2020, 264 pàg.

Una guia completa per descobrir què són les criptomonedes, d'on venen, i per què són tan populars. La tecnologia *blockchain* va néixer com un experiment per descentralitzar el sistema monetari, com una manera nova de fer transaccions financeres digitals de persona a persona, però ara està a punt de transformar-ho tot. Segons els experts, l'adopció massiva de les criptomonedes només és qüestió de temps.

PONÇ PONS

Els ullastres de Manhattan
Quaderns Crema, 2020, 104 pàg.

Com va dir sant Agustí, el món és un llibre i qui no viatja només en llegeix una pàgina. A més, per a Ponç Pons, escriure implica raonar, entendre millor, viure amb més intensitat l'única vida realment viscuda que, segons Proust, és la Literatura. Entre el viatge i l'enyor, heus aquí el dietari de l'estada que el poeta va fer a Nova York el 2007.

CRÍTICA DE CINEMA

PEIO SÁNCHEZ

Director del Departament de cinema de l'arquebisbat de Barcelona

Aprendre a ser pare

Pinocho, el conte per entregues de Carlo Collodi, continua estant de moda. *Història d'un titella* —aquest era el títol original que es va publicar entre el 1882 i el 1883 al diari *Giornale per i bambini*—, té a punt tres estrenes. La que ara presentem de Matteo Garrone; una altra versió en viu de Robert Zemeckis per a Disney després de l'estela de la famosa pel·lícula animada del 1940 i, a més, una altra d'animació *stop motion* produïda per Netflix i dirigida per Guillermo del Toro.

A Matteo Garrone li agraden tant les faules —recordem *El cuento de cuentos* (*Tale of Tales*, 2015)— com els drames socials —tinguem present *Gomorra* (2008) i *Dogman* (2018). Totes dues inquietuds es donen cita en aquesta versió, que és una pel·lícula per a adults que poden veure els infants i que va obtenir un important èxit de públic el darrer Nadal a Itàlia quan es va estrenar.

Aquesta versió té per intenció mantenir-se fidel a l'original, i mira de reunir la pobresa de la Itàlia rural del segle XIX i un relat de fantasia obscur però finalment lluminós. El vell artesà que no ha aconseguit tenir fills i que un dia fabrica un titella que cobra vida. El petit vol fer el seu camí i fuig de l'escola per viure una dura aventura fruit de la seva entremaliadura natural i indomesticable.

Si la versió clàssica d'animació

organitza el drama a partir del desig del titella de ser un nen autèntic, ara Garrone es proposa centrar-se en la relació entre pare i fill. Per a això, recorre a Roberto Benigni, que fa de Gepetto, domina la narració i comou l'espectador. «Soc l'únic actor del món que ha fet de Pinocho i, a més, de Gepetto», comentava el còmic italià en referència al seu fallit *Pinocho* (2002).

El desig de fidelitat a l'original es manifesta en la feina de la magnífica posada en escena, així com del maquillatge i les pròtesis (Mark Coulier) de caracterització dels personatges basades en les il·lustracions de l'original d'Enrico Mazzanti. El problema rau en el fet que els quadres escènics funcionen, però la continuïtat dramàtica es desdibuixa i arrossega el dinamisme de la pel·lícula.

Els temes socials de l'abús de la infància, el racisme i la pobresa es complementen amb el relat de paternitat i filiació, cosa que fa que, des del punt de vista educatiu i familiar, resulti especialment interessant. Així mateix, la banda sonora de Dario Marianelli, compositor de la premiada *Expiación, más allá de la pasión* (2007), ens ofereix un contrapunt atractiu que comença amb una flauta de fusta i una guitarra, i es va desplegant en les cordes i l'acordió que acompanyen molt bé les aventures de l'indomable Pinocho.

AMB BON HUMOR

PINOCHO

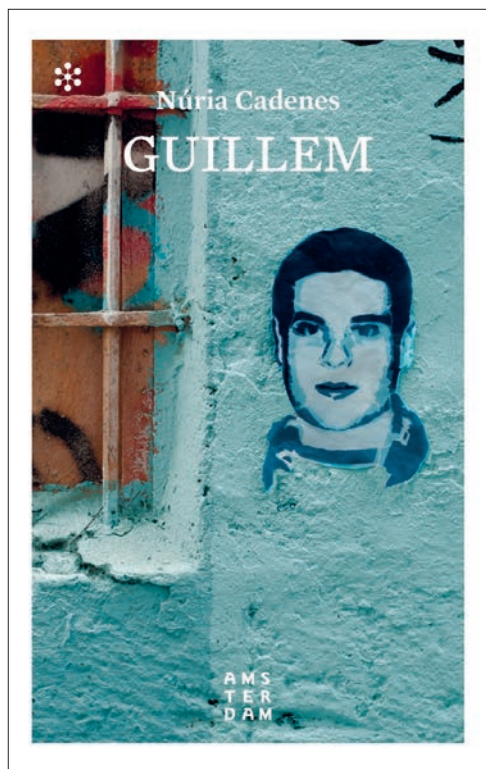
DIRECTOR: Matteo Garrone
 INTÈRPRETS: Federico Ielapi, Roberto Benigni, Gigi Proietti, Rocco Papaleo, entre altres
 MÚSICA: Dario Marianelli
 Itàlia
 Fantàstic, drama, conte.
 125 minuts

CRÍTICA LITERÀRIA

DAVID CLARET I PUYAL
Arquitecte i geògraf

Violència i impunitat

NÚRIA CADENES

Guillem

Amsterdam Llibres, 2020, 184 pàg.

No oblidaré mai l'assassinat del jove valencià Guillem Agulló i Salvador, antifeixista i independentista, a mans d'un grup de militants d'extrema dreta. Va passar la matinada de l'11 d'abril de 1993 a Montanejos, al País Valencià. Hi havia anat d'acampada amb uns amics. Ja no va tornar.

No l'oblidaré mai per l'impacte que em va causar. Formàvem part de la mateixa generació, la nascuda als anys setanta, escoltàvem la mateixa música, compartíem llengua i cultura.

No l'oblidaré mai perquè de seguida, l'any 1996, vaig llegir *La mort de Guillem*, de Jaume Fuster, que relatava els fets i reflexionava sobre la violència feixista al País Valencià. No l'oblidaré mai perquè, sent subscriptor del setmanari *El Temps*, vaig entendre que aquesta violència feixista no era circumstancial. Que aquesta violència era la norma, i de feia anys (i tants anys que fa!). Una violència que actuava (actua) impunement gràcies a unes institucions, autoproclamades democràtiques, de fondes arrels franquistes.

L'any 1995 va arribar el judici i el jutge va dir que allò havia sigut una baralla. Una baralla, deia. Al cap de quatre anys l'assassí va sortir al carrer. L'any 2005, en el marc de l'operació Panzer, van trobar a casa seva una pistola simulada, una daga-punyal, dues navalles de papallona, una navalla automàtica i una altra que no ho era, un tirador de precisió, un matxet, una maça, una destal grossa de doble full, una bola metàl·lica amb punxes i un puny americà. I un bust de Hitler i sis quadres amb simbologia nazi. I més perles. Una baralla, deia.

La mort de Guillem Agulló no l'hauríem d'oblidar mai, i és per això que convé llegir *Guillem*, de Núria Cadenes. Perquè la violència és especialment execrable quan qui l'exerceix se sap impune, quan les institucions li ho permeten.

RAUXA

La gran dimissió

Els profunds canvis socials, econòmics i polítics que va viure Occident a partir del segle XIX van fer veure la necessitat de preservar un patrimoni intangible que amb les noves formes de vida corria el perill de perdre's. En un món cada vegada més industrialitzat calia salvar de l'extinció tota la tradició oral, ja fossin les rondalles o la música popular. Entre aquells que van assumir aquesta tasca no hi van faltar persones creients, i fins i tot alguns capellans. En llengua catalana podem recordar, per exemple, el treball dut a terme per Mn. Antoni M. Alcover. Era la conseqüència lògica d'un temps en què un estament relativament nombrós del catolicisme tenia un interès viu per la cultura, encara que aquesta no fos estrictament eclesial ni religiosa. Per això van poder sortir personalitats literàries com ara Mn. Cinto.

Però a mesura que avançava el segle XX tot això va anar canviant. La tasca de recollir i difondre la música tradicional, per exemple, va ser progressivament abandonada per l'Església i, en un gir inesperat, en va prendre el relleu tot el moviment inconformista dels anys seixanta. Des d'aleshores, ens trobem amb la paradoxa que qui realment recupera i difon el cant tradicional, inclòs el religiós, són els no creients; mentre que el món catòlic no només desconeix l'existència d'aquest patrimoni que li és propi, sinó que ni tan sols no sembla tenir el més mínim interès per cap fenomen cultural. Ni al segle XIX, ni a l'edat mitjana, ni a l'antiguitat l'Església no s'havia desentès mai de la cultura, tampoc de la profana; de fet, sovint en va ser la gran i única promotora, i cosa encara més important, aquest compromís no anava pas en detriment de la vida espiritual, més aviat al contrari.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Barcelona

FESTA DEL PILAR

El **dilluns 12 d'octubre**, a les 12.00, eucaristia en honor a la Mare de Déu del Pilar organitzada per les associacions de les *Damas y Caballeros* del Pilar; cant de l'himne i veneració del pilar a la basílica de la Puríssima Concepció (c/ Aragó, 299 - Barcelona).

CRISTIANISME I JUSTÍCIA

El **dimarts 13 d'octubre**, a les 19.00, acte d'inauguració amb Santiago Alba sobre el tema *Què hem de preservar?*; els **dimarts del 20 d'octubre al 24 de novembre**, a les 19.00, seminari *Iniciació a la Bíblia per a aquells que l'obren per primera vegada* amb José Manuel Andueza; el **27 d'octubre** comença l'aula virtual *Existeix Déu? L'experiència de Déu en un món que no dona a Déu per descomptat* amb Josep Cobo. Inscripcions: www.cristianismeijusticia.net.

SANTA TERESA DE JESÚS

El **dimecres 14 d'octubre**, a les 20.00, amb motiu del 50è aniversari del doctorat de santa Teresa de Jesús, conferència arxiprestal de fra Juli González; el **dijous 15**, a les 19.30, eucaristia solemne presidida per l'arxiprest i prior Fra Jesús Sans. Tots dos actes a l'església de la Mare de Déu del Carme de Badalona.

PREGÀRIA

El **dijous 15 d'octubre**, a les 19.30, taller-escola de pregària al Casal Don Bosco de Martí-Codolar (tel. 616 947 158).

Lleida

MUSEU DE LLEIDA

El **diumenge 11 d'octubre**, a les 12.00, visita dramatitzada *Maymunna, memòries d'una morisca lleidatana*. Reserves: tel. 973 283 075.

IREL

El **dijous 15 d'octubre**, a les 18.30, Joan Viñas imparteix la sessió inaugural del curs 2020-2021 de l'IREL amb el títol *La interioritat sana a la*

sala d'actes de l'edifici del Rectorat de la Universitat de Lleida.

Sant Feliu de Llobregat

MISTERIS

El **dissabte 17 d'octubre**, a les 19.00, missa de Misteris i estrena de tres poemes musicats sobre els misteris a la parròquia de Santa Maria d'Olesa de Montserrat.

Tarragona

CONCERT

El **diumenge 11 d'octubre**, a les 20.30, concert del Quintet Montsant a l'església del Sagrat Cor de Vistabella.

Terrassa

ITINERARI

El **dilluns 12 d'octubre**, a les 12.00, itinerari urbà *Del monestir de Sant Cugat a la capella de Sant Domènec*. Reserves: tel. 936 759 951.

ORGUE

El **diumenge 18 d'octubre**, a les 17.45, *Mallorca, l'illa dels orgues* amb Arnau Reynés (classe magistral i concert) a la parròquia de Sant Esteve de Granollers.

Vic

CATALONIA SACRA

El **divendres 16 d'octubre**, a les 22.00, visita nocturna a les pintures murals de Sert a la catedral de Sant Pere de Vic. Informació: reserves@cataloniasacra.cat.

MUSEU EPISCOPAL DE VIC

Tots els diumenges d'octubre i novembre, a les 10.30, activitat familiar (a partir de 5 anys) *Mira, toca, olera i escolta l'art en família*.

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè els fidels laics, en especial les dones, participin més en les instàncies de responsabilitat de l'Església

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

[f](https://www.facebook.com/catalunyacristiana) /catalunyacristiana

[@catcrist](https://twitter.com/catcrist)

[i](https://www.instagram.com/catalunya_cristiana) catalunya_cristiana

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: *Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire*
Lingüista: *Montserrat Pibernat*

Col·laboradors d'aquesta setmana: *Joan Àguila, Daniel Arasa, Pilarín Bayés, Esther Borrego, Pilar Casals, David Claret, Agustí Codinach, Bernabé Dalmau, Jaume Gabarró, Antonio Gil, Joan Guiteras, Joan A. Mateo, Ignasi Miranda, Victòria Molins, Glòria Monés, Francesc Nicolau, Robert Otaba, Joan Pallarès, Quique, Peio Sánchez, Lluís Serra, Valentí Serra, Josep M. Solé, Sebastià Taltavull, Joan Maria Vernet, Emili Villegas, P-J Ynaraja*

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014

BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat
(Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat
(Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat
(Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: *Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura*

Administració: *Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)*

Autoedició i compaginació:
Carlos Aguado

Impressió: *Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.*

Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272
SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

CARME MUNTÉ

L'any 1907, la Congregació dels Fills de la Sagrada Família va posar en marxa la Visita Mensual Domiciliària de la Sagrada Família per mitjà d'unes capelletes de fusta. Cadascuna d'aquestes capelletes visitava cada mes un nombre determinat de cases. Una casa la tenia un parell de dies i la passava tot seguit a una altra, i així successivament. Per al bon funcionament de tot aquest itinerari, es nomenà un zelador o zeladora. Lluïsa Picazo és zeladora de la Visita Mensual Domiciliària de la parròquia de Sant Josep Manyanet de Barcelona.

Avui dia, quan la devoció religiosa està minvant, quina és la vostra activitat?

Molts factors han contribuït a fer minvar la religiositat popular, especialment a les ciutats, on sovint les famílies tradicionals han canviat de veïnat i les que han vingut no tenen hàbits religiosos. Abans tothom es coneixia, érem amics de tota la vida, hi havia confiança. Potser alguna casa que la rebia no freqüentava l'església, però ho feia amb fe i bona disposició. Avui dia no coneixem el veí del pis de sobre. Les famílies joves es passen el dia a la feina i el pis queda tancat. A més la inseguretat ens ha fet a tots una mica més desconfiats i no obrim les portes de casa amb facilitat. Malgrat tot, a la parròquia de Sant Josep Manyanet, encara avui dia som una dotzena de zeladores les que vetllem perquè la capelleta de la Sagrada Família arribi a unes 120 llars cada mes. Cada zeladora té assignat un itinerari i vetlla perquè la capelleta no s'aturi i compleixi l'itinerari marcat. Les zeladores són les que coordinen cadascuna de les capelletes i es reuneixen dues vegades l'any amb el rector de la parròquia per reunir els diners que es troben dins les caixetes i que es destinen a obres socials i benèfiques.

Què significa per a les famílies tenir la capelleta a casa?

Hi ha diversitat de capelletes amb imatges de la Mare de Déu o d'algun sant, però és evident que la

Lluïsa Picazo, zeladora de la Visita Mensual Domiciliària de la Sagrada Família

Ramón Navarro

Lluïsa Picazo Ustrell (a l'esquerra) i Carme Garcia Hernández són zeladores de la Visita Mensual Domiciliària de la parròquia de Sant Josep Manyanet.

«La imatge de la Sagrada Família és la més adient per entrar a les llars»

imatge de la Sagrada Família és la més adient per entrar a les llars. Ja el papa beat Pius IX deia que la contemplació de les imatges de Jesús, de la Verge Maria i de Sant Josep i la pregària en família pot portar els fills, les esposes i mares i els esposos i pares a la imitació de les virtuts característiques de la Família de Natzaret. I té també una altra significació, que podríem anomenar solidària. La capelleta ha visitat altres famílies que potser estan passant un moment difícil i la capelleta, si es rep i la contemples amb ulls de fe, és portadora d'aquesta situació i et convida a pregar i sentir aquella esperança que necessites. Tenim coneixement que, encara avui dia, són molts els pobles on aquesta devoció està arrelada i la capelleta, sota diverses advocacions, visita moltes llars.

En quins valors de la Sagrada Família podem emmirallar-nos?

A vegades es diu que la Sagrada Família no pot ser proposada com a model de les famílies d'avui, perquè va viure fa dos mil anys amb unes circumstàncies ben diferents de les nostres. És cert, però no es tracta de reproduir mimèticament el comportament exterior i social de la Família de Natzaret, sinó de veure com va viure segons l'Evangeli que Jesús va començar a ensenyar i viure a la seva llar.

L'Evangeli, especialment sant Mateu, sant Lluc i sant Joan, posen en relleu el que podríem dir «l'evangeli de la família». Jesús amb Maria i Josep eren una família religiosa, educadora, treballadora, oberta, salvífica, experta en el dolor i persecució..., i aquests valors són d'ahir, d'avui i de sempre.

Ràdio Estel

espai de trobada, participació i diàleg

Cada dia la música i l'actualitat
són els protagonistes a Ràdio Estel

Hits & Tweets

SEGUEIX-NOS

Barcelona, 106.6 / Tarragona, 100.6 / Girona, 103.4 / Lleida, 91.5 / Catalunya Central, 93.7 / Vic, 98.4
Tortosa, 90.1 / El Garraf, 96.8 / La Cerdanya, 104.4 / La Seu d'Urgell, 105.0 / Andorra, 107.5

Available on the
App Store

Android app on
Google play